

ZAKON

O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

("Sl. glasnik RS", br. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - dr. zakon, 72/2009 - dr. zakon, 43/2011 - odluka US, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - dr. zakon, 95/2018 - dr. zakon i 94/2024 - dr. zakon)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se integralni sistem zaštite životne sredine kojim se obezbeđuje ostvarivanje prava čoveka na život i razvoj u zdravoj životnoj sredini i uravnotežen odnos privrednog razvoja i životne sredine u Republici Srbiji.

Sistem zaštite životne sredine

Član 2

Sistem zaštite životne sredine čine mere, uslovi i instrumenti za:

1) održivo upravljanje, očuvanje prirodne ravnoteže, celovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta prirodnih vrednosti i uslova za opstanak svih živih bića;

2) sprečavanje, kontrolu, smanjivanje i sanaciju svih oblika zagađivanja životne sredine.

Održivo upravljanje prirodnim vrednostima i zaštita životne sredine ostvaruju se u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) **životna sredina** jeste skup prirodnih i stvorenih vrednosti čiji kompleksni međusobni odnosi čine okruženje, odnosno prostor i uslove za život;

2) **kvalitet životne sredine** jeste stanje životne sredine koje se iskazuje fizičkim, hemijskim, biološkim, estetskim i drugim indikatorima;

3) **prirodne vrednosti** jesu prirodna bogatstva koja čine: vazduh, voda, zemljište, šume, geološki resursi, biljni i životinjski svet;

4) **zaštićeno prirodno dobro** jeste očuvani deo prirode posebnih vrednosti i odlika (geodiverziteta, biodiverziteta, predela, pejzaža i dr), koji ima trajni ekološki, naučni, kulturni,

obrazovni, zdravstveno-rekreativni, turistički i drugi značaj, zbog čega kao dobro od opšteg interesa uživa posebnu zaštitu;

5) **javno prirodno dobro** jeste uređeni ili neuređeni deo prirodnog bogatstva, odnosno vazduha, vodnih dobara, priobalja, podzemnih dobara, šumskih dobara, predela ili prostora, jednako dostupan svima;

6) **geodiverzitet** (geološka raznovrsnost) jeste prisustvo ili rasprostranjenost raznovrsnih elemenata i oblika geološke građe, geoloških struktura i procesa, geohronoloških jedinica, stena i minerala različitog sastava i načina postanka i raznovrsnih paleoekosistema menjanih u prostoru pod uticajima unutrašnjih i spoljašnjih geodinamičkih činilaca tokom geološkog vremena;

7) **biodiverzitet** (biološka raznovrsnost) jeste raznovrsnost organizama u okviru vrste, među vrstama i među ekosistemima i obuhvata ukupnu raznovrsnost gena, vrsta i ekosistema na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou;

8) **registar izvora zagađivanja životne sredine** jeste skup sistematizovanih podataka i informacija o vrstama, količinama, načinu i mestu unošenja, ispuštanja ili odlaganja zagađujućih materija u gasovitom, tečnom i čvrstom agregatnom stanju ili ispuštanja energije (buke, vibracija, toplote, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja) iz tačkastih, linijskih i površinskih izvora zagađivanja u životnu sredinu;

9) **aktivnost koja utiče na životnu sredinu** (u daljem tekstu: aktivnost) jeste svaki zahvat (stalni ili privremeni) kojim se menjaju i/ili mogu promeniti stanja i uslovi u životnoj sredini, a odnosi se na: korišćenje resursa i prirodnih dobara; procese proizvodnje i prometa; distribuciju i upotrebu materijala; ispuštanje (emisiju) zagađujućih materija u vodu, vazduh ili zemljište; upravljanje otpadom i otpadnim vodama, hemikalijama i štetnim materijama; buku i vibracije; jonizujuće i nejonizujuće zračenje; udese;

10) **postrojenje** jeste stacionarna tehnička jedinica u kojoj se izvodi jedna ili više aktivnosti koje su utvrđene posebnim propisom i za čiji rad se izdaje dozvola, kao i svaka druga aktivnost kod koje postoji tehnička povezanost sa aktivnostima koje se izvode na tom mestu i koja može proizvesti emisije i zagađenja;

11) **zagađivanje životne sredine** jeste unošenje zagađujućih materija ili energije u životnu sredinu, izazvano ljudskom delatnošću ili prirodnim procesima koje ima ili može imati štetne posledice na kvalitet životne sredine i zdravlje ljudi;

12) **kapacitet životne sredine** jeste sposobnost životne sredine da prihvati određenu količinu zagađujućih materija po jedinici vremena i prostora tako da ne nastupi nepovratna šteta u životnoj sredini;

13) **ugrožena životna sredina** jeste određeni deo prostora gde zagađenje ili rizik od zagađenja prevazilazi kapacitet životne sredine;

14) **zagađivač** jeste pravno ili fizičko lice koje svojom aktivnošću ili neaktivnošću zagađuje životnu sredinu;

15) **zagađujuće materije** jesu materije čije ispuštanje u životnu sredinu utiče ili može uticati na njen prirodni sastav, osobine i integritet;

16) **opterećenje životne sredine** jeste pojedinačni ili zbirni uticaj aktivnosti na životnu sredinu koje se može izraziti kao ukupno (više srodnih komponenti), zajedničko (više

raznorodnih komponenti), dozvoljeno (u okviru graničnih vrednosti) i prekomerno (preko dozvoljenih graničnih vrednosti) opterećenje;

17) **degradacija životne sredine** jeste proces narušavanja kvaliteta životne sredine koji nastaje prirodnom ili ljudskom aktivnošću ili je posledica nepreduzimanja mera radi otklanjanja uzroka narušavanja kvaliteta ili štete po životnu sredinu, prirodne ili radom stvorene vrednosti;

18) **emisija** jeste ispuštanje i isticanje zagađujućih materija u gasovitom, tečnom i čvrstom agregatnom stanju ili emisije energije iz izvora zagađivanja u životnu sredinu;

19) **nivo zagađujuće materije** jeste koncentracija zagađujuće materije u životnoj sredini, kojom se izražava kvalitet životne sredine u određenom vremenu i prostoru;

20) **otpad** jeste svaka materija ili predmet definisan zakonom kojim se uređuje upravljanje otpadom;

21) **opasne materije** jesu hemikalije i druge materije koje imaju štetne i opasne karakteristike;

22) **opasna supstanca** jeste supstanca definisana propisom Evropske unije kojim se uređuje kontrola opasnosti od velikog udesa koji uključuje opasne supstance;

23) **rizik** jeste određeni nivo verovatnoće da neka aktivnost, direktno ili indirektno, izazove opasnost po životnu sredinu, život i zdravlje ljudi;

24) **udes** jeste iznenadni i nekontrolisani događaj koji nastaje oslobađanjem, izlivanjem ili rasipanjem opasnih materija, obavljanjem aktivnosti pri proizvodnji, upotrebi, preradi, skladištenju, odlaganju ili dugotrajnom neadekvatnom čuvanju (u daljem tekstu: hemijski udes);

25) **sanacija**, odnosno remedijacija jeste proces preduzimanja mera za zaustavljanje zagađenja i dalje degradacije životne sredine do nivoa koji je bezbedan za buduće korišćenje lokacije uključujući uređenje prostora, revitalizaciju i rekultivaciju;

26) **javnost** jeste jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, organizacije ili grupe;

27) **izvori zagađivanja životne sredine** jesu lokacijski određeni i prostorno ograničeni tačkasti, linijski i površinski izvori zagađujućih materija i energije u životnu sredinu;

28) **zainteresovana javnost** jeste javnost na koju utiče ili na koju može uticati donošenje odluke nadležnog organa ili koja ima interesa u tome, uključujući i udruženja građana i društvene organizacije koje se bave zaštitom životne sredine i koje su evidentirane kod nadležnog organa;

29) **nadležni organ** jeste organ odgovoran za sprovođenje obaveza u okviru ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, i to:

- ministarstvo nadležno za poslove životne sredine;

- pokrajinski organ nadležan za poslove životne sredine;

- nadležni organ jedinice lokalne samouprave;

29a) **organ javne vlasti** jeste organ odgovoran za sprovođenje obaveza u okviru ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, i to:

- ministarstvo nadležno za poslove životne sredine;

- pokrajinski organ nadležan za poslove životne sredine;

- nadležni organ jedinice lokalne samouprave;

- drugi državni organ, organ teritorijalne autonomije, organ lokalne samouprave kao i organizacija kojoj je povereno vršenje javnih ovlašćenja;

- fizička i pravna lica koja obavljaju javne funkcije ili vrše javna ovlašćenja, uključujući posebne dužnosti, aktivnosti ili usluge u vezi sa životnom sredinom, kao i sva druga fizička ili pravna lica koja vrše javna ovlašćenja, ili pružaju javne usluge u vezi sa životnom sredinom, a nalaze se pod njihovom kontrolom;

- pravno lice koje je osnovano od strane državnog organa, organa teritorijalne autonomije, organa lokalne samouprave, kao i organizacije kojoj je povereno vršenje javnih ovlašćenja, ili koje je finansirano u celini, odnosno u pretežnom delu iz budžetskih sredstava;

30) **operater** jeste svako fizičko ili pravno lice koje, u skladu sa propisima, upravlja postrojenjem, odnosno kompleksom ili ga kontroliše ili je ovlašćen za donošenje ekonomskih odluka u oblasti tehničkog funkcionisanja postrojenja;

31) **seveso postrojenje, odnosno postrojenje u kojem se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna opasna materija u jednakim ili većim količinama od propisanih** (u daljem tekstu: seveso postrojenje) jeste tehnička jedinica unutar kompleksa gde se opasne materije proizvode, koriste, skladište ili se njima rukuje. Postrojenje uključuje svu opremu, zgrade, cevovode, mašine, alate, interne koloseke i depoe, dokove, istovarna pristaništa za postrojenja, pristane, skladišta ili slične građevine, na vodi ili kopnu, a koje su nužne za funkcionisanje postrojenja;

32) **kompleks** podrazumeva prostornu celinu pod kontrolom operatera, gde su opasne materije prisutne u jednom ili više postrojenja, uključujući pojedinačnu ili zajedničku infrastrukturu, odnosno pojedinačne ili zajedničke aktivnosti;

33) **zahtevi u pogledu kvaliteta životne sredine** jesu skup uslova i zahteva koji moraju biti ispunjeni u određeno vreme i na određenom prostoru ili u pojedinim medijumima životne sredine, u skladu sa posebnim propisima;

33a) **informacija o životnoj sredini** jeste svaka informacija u pismenom, vizuelnom, zvučnom, elektronskom ili drugom materijalnom obliku, kojom raspolaže organ javne vlasti ili koja se čuva u ime organa javne vlasti, o:

(1) stanju činilaca životne sredine, kao što su vazduh i atmosfera, voda, tlo, zemljište, predeli i prirodna područja, uključujući močvarna, priobalna, rečna i jezerska područja, biodiverzitet i njegove komponente, geodiverzitet i geonaslede, genetički modifikovane organizme, kao i o interakciji između ovih činilaca;

(2) faktorima kao što su materije, energija, buka, zračenje ili otpad, uključujući radioaktivni otpad, emisije, ispuštanja i drugi oblici emitovanja u životnu sredinu koji utiču ili mogu uticati na činioce životne sredine iz podtačke (1) ove tačke;

(3) merama (uključujući administrativne mere), kao što su: javne politike, strategije, zakonodavstvo, planovi, programi, sporazumi o pitanjima iz oblasti životne sredine, i aktivnostima koje utiču ili mogu uticati na činioce i faktore iz podtač. (1) i (2) ove tačke, kao i utvrđenim merama ili aktivnostima za zaštitu tih činilaca;

(4) izveštajima o sprovođenju propisa iz oblasti životne sredine;

(5) analizama troškova i koristi i ekonomskim analizama i pretpostavkama koje se koriste u okviru mera i aktivnosti iz podtačke (3) ove tačke;

(6) stanju zdravlja ljudi i bezbednosti, uključujući ugrožavanje lanca ishrane, kao i po potrebi o uslovima života čoveka, o nepokretnim kulturnim dobrima i njihovoj zaštićenoj okolini i građevinskim objektima, u meri u kojoj na njih utiče ili može uticati stanje činilaca životne sredine iz podtačke (1) ove tačke ili, kroz takve činioce, stanje bilo kog od faktora iz podtač. (2) i (3) ove tačke;

33b) **informacija koja se čuva u ime organa javne vlasti** jeste informacija o životnoj sredini koju poseduje fizičko ili pravno lice koje ove informacije čuva u ime organa javne vlasti;

33v) **mulj** jeste obrađeni ili neobrađeni ostatak iz postrojenja za prečišćavanje tehnoloških otpadnih voda;

33g) **tražilac informacije o životnoj sredini** može biti svako lice, u skladu sa zakonom kojim se uređuje pristup informacijama od javnog značaja;

33d) **informacija koja se odnosi na ugrožavanje odnosno zaštitu životne sredine** jeste informacija o iznenadnoj opasnosti koja je prouzrokovana ljudskom aktivnošću ili je posledica prirodnih pojava, uključujući i informaciju o emisijama u životnu sredinu.

Subjekti sistema zaštite životne sredine

Član 4

Sistem zaštite životne sredine, u okviru svojih ovlašćenja, obezbeđuju:

1) Republika Srbija;

2) autonomna pokrajina;

3) opština, odnosno grad (u daljem tekstu: jedinica lokalne samouprave);

4) preduzeća, druga domaća i strana pravna lica i preduzetnici koji u obavljanju privredne i druge delatnosti koriste prirodne vrednosti, ugrožavaju ili zagađuju životnu sredinu (u daljem tekstu: pravna i fizička lica);

5) naučne i stručne organizacije i druge javne službe;

6) građanin, grupe građana, njihova udruženja, profesionalne ili druge organizacije.

Svi subjekti sistema zaštite životne sredine dužni su da čuvaju i unapređuju životnu sredinu.

Obaveze subjekata

Član 5

U ostvarivanju sistema zaštite životne sredine Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, pravna i fizička lica odgovorna su za svaku aktivnost kojom menjaju ili mogu promeniti stanje i uslove u životnoj sredini, odnosno za nepreduzimanje mera zaštite životne sredine, u skladu sa zakonom.

Pravna i fizička lica dužna su da u obavljanju svojih delatnosti obezbede: racionalno korišćenje prirodnih bogatstava; uračunavanje troškova zaštite životne sredine u okviru investicionih i proizvodnih troškova, primenu propisa, odnosno preduzimanje mera zaštite životne sredine, u skladu sa zakonom.

Jačanje svesti

Član 6

Državni organi, naučne ustanove, ustanove u oblasti obrazovanja, zdravstva, informisanja, kulture i druge ustanove, kao i drugi oblici udruživanja, u okviru svojih delatnosti, podstiču, usmeravaju i obezbeđuju jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine.

Jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine obezbeđuje se kroz sistem obrazovanja i vaspitanja, naučno-istraživačkog i tehnološkog razvoja, usavršavanja u procesu rada, javnog informisanja i popularizacije zaštite životne sredine.

Udruženja građana

Član 7

Udruženja građana u oblasti zaštite životne sredine pripremaju, propagiraju i realizuju svoje programe zaštite, štite svoja prava i interese u oblasti zaštite životne sredine, predlažu aktivnosti i mere zaštite, učestvuju u postupku donošenja odluka u skladu sa zakonom, doprinose ili neposredno rade na informisanju o životnoj sredini.

Saradnja

Član 8

Subjekti sistema zaštite životne sredine dužni su da međusobno sarađuju, obezbeđuju koordinaciju i usklađivanje u donošenju i sprovođenju odluka.

Republika Srbija ostvaruje saradnju u oblasti zaštite životne sredine sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Načela zaštite životne sredine

Član 9

Osnovna načela zaštite životne sredine jesu:

1) **Načelo integralnosti** - državni organi, organi autonomne pokrajine i organi jedinice lokalne samouprave obezbeđuju integraciju zaštite i unapređivanja životne sredine u sve sektorske politike sprovođenjem međusobno usaglašenih planova i programa i primenom propisa kroz sistem dozvola, tehničkih i drugih standarda i normativa, finansiranjem, podsticajnim i drugim merama zaštite životne sredine.

2) **Načelo prevencije i predostrožnosti** - svaka aktivnost mora biti planirana i sprovedena na način da: prouzrokuje najmanju moguću promenu u životnoj sredini; predstavlja najmanji rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi; smanji opterećenje prostora i potrošnju sirovina i energije u izgradnji, proizvodnji, distribuciji i upotrebi; uključi mogućnost reciklaže; spreči ili ograniči uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađivanja.

Načelo predostrožnosti ostvaruje se procenom uticaja na životnu sredinu i korišćenjem najboljih raspoloživih i dostupnih tehnologija, tehnika i opreme.

Nepostojanje pune naučne pouzdanosti ne može biti razlog za nepreduzimanje mera sprečavanja degradacije životne sredine u slučaju mogućih ili postojećih značajnih uticaja na životnu sredinu.

3) **Načelo očuvanja prirodnih vrednosti** - prirodne vrednosti koriste se pod uslovima i na način kojima se obezbeđuje očuvanje vrednosti geodiverziteta, biodiverziteta, zaštićenih prirodnih dobara i predela.

Obnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbeđuju njihovu trajnu i efikasnu obnovu i stalno unapređivanje kvaliteta.

Neobnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbeđuju njihovo dugoročno ekonomično i razumno korišćenje, uključujući ograničavanje korišćenja strateških ili retkih prirodnih resursa i supstituciju drugim raspoloživim resursima, kompozitnim ili veštačkim materijalima.

4) **Načelo održivog razvoja** - održivi razvoj je usklađeni sistem tehničko-tehnoloških, ekonomskih i društvenih aktivnosti u ukupnom razvoju u kojem se na principima ekonomičnosti i razumnosti koriste prirodne i stvorene vrednosti Republike Srbije sa ciljem da se sačuva i unapredi kvalitet životne sredine za sadašnje i buduće generacije.

Održivi razvoj ostvaruje se donošenjem i sprovođenjem odluka kojima se obezbeđuje usklađenost interesa zaštite životne sredine i interesa ekonomskog razvoja.

5) **Načelo odgovornosti zagađivača i njegovog pravnog sledbenika** - pravno ili fizičko lice koje svojim nezakonitim ili neispravnim aktivnostima dovodi do zagađenja životne sredine odgovorno je u skladu sa zakonom.

Zagađivač je odgovoran za zagađivanje životne sredine i u slučaju likvidacije ili stečaja preduzeća ili drugih pravnih lica, u skladu sa zakonom.

Zagađivač ili njegov pravni sledbenik obavezan je da otkloni uzrok zagađenja i posledice direktnog ili indirektnog zagađenja životne sredine.

Promene vlasništva preduzeća i drugih pravnih lica ili drugi oblici promene svojine obavezno uključuju procenu stanja životne sredine i određivanje odgovornosti za zagađenje životne sredine, kao i namirenje dugova (tereta) prethodnog vlasnika za izvršeno zagađivanje i/ili štetu nanetu životnoj sredini.

6) **Načelo "zagađivač plaća"** - zagađivač plaća naknadu za zagađivanje životne sredine kada svojim aktivnostima prouzrokuje ili može prouzrokovati opterećenje životne sredine, odnosno ako proizvodi, koristi ili stavlja u promet sirovinu, poluproizvod ili proizvod koji sadrži štetne materije po životnu sredinu.

Zagađivač, u skladu sa propisima, snosi ukupne troškove mera za sprečavanje i smanjivanje zagađivanja koji uključuju troškove rizika po životnu sredinu i troškove uklanjanja štete nanete životnoj sredini.

7) **Načelo "korisnik plaća"** - svako ko koristi prirodne vrednosti dužan je da plati realnu cenu za njihovo korišćenje i rekultivaciju prostora.

8) **Načelo supsidijarne odgovornosti** - državni organi, u okviru svojih finansijskih mogućnosti, otklanjaju posledice zagađivanja životne sredine i smanjenja štete u slučajevima kada je zagađivač nepoznat, kao i kada šteta potiče usled zagađivanja životne sredine iz izvora van teritorije Republike Srbije.

9) **Načelo primene podsticajnih mera** - državni organi, odnosno organi autonomne pokrajine, odnosno organi jedinice lokalne samouprave preduzimaju mere očuvanja i održivog upravljanja kapacitetom životne sredine, posebno smanjenjem korišćenja sirovina i energije i sprečavanjem ili smanjenjem zagađivanja životne sredine, primenom ekonomskih instrumenata i drugih mera, izborom najboljih dostupnih tehnika, postrojenja i opreme koja ne zahteva prekomerne troškove i izborom proizvoda i usluga.

10) **Načelo informisanja i učešća javnosti** - u ostvarivanju prava na zdravu životnu sredinu svako ima pravo da bude obavešten o stanju životne sredine i da učestvuje u postupku donošenja odluka čije bi sprovođenje moglo da utiče na životnu sredinu.

Podaci o stanju životne sredine su javni.

11) **Načelo zaštite prava na zdravu životnu sredinu i pristupa pravosuđu** - građanin ili grupe građana, njihova udruženja, profesionalne ili druge organizacije, pravo na zdravu životnu sredinu ostvaruju pred nadležnim organom, odnosno sudom, u skladu sa zakonom.

Posebni zakoni

Član 10

Održivo upravljanje prirodnim vrednostima i zaštita životne sredine uređuju se ovim zakonom, posebnim zakonima i drugim propisima kojima se uređuje:

- 1) procena uticaja planova, programa i projekata na životnu sredinu;
- 2) integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja;
- 3) zaštita prirode;
- 4) zaštita vazduha, voda, zemljišta, šuma, geoloških resursa;
- 5) upravljanje hemikalijama;
- 6) upravljanje otpadom;

- 7) jonizujuća i nejonizujuća zračenja;
- 8) zaštita od buke i vibracija;
- 8a) kontrola opasnosti od velikog udesa koji uključuje opasne supstance;
- 8b) prekogranični promet i trgovina divljim vrstama.

II UPRAVLJANJE PRIRODNIM VREDNOSTIMA

1. Planiranje i korišćenje prirodnih vrednosti

Upravljanje prirodnim vrednostima

Član 11

Upravljanje prirodnim vrednostima ostvaruje se planiranjem održivog korišćenja i očuvanja njihovog kvaliteta i raznovrsnosti, u skladu sa uslovima i merama zaštite životne sredine utvrđenih ovim i posebnim zakonom.

Prirodne vrednosti su:

- 1) prirodni resursi kao obnovljive ili neobnovljive geološke, hidrološke i biološke vrednosti koji se, direktno ili indirektno, mogu koristiti ili upotrebiti, a imaju realnu ili potencijalnu ekonomsku vrednost;
- 2) zaštićena prirodna dobra;
- 3) javna prirodna dobra.

Prirodne vrednosti mogu se davati na korišćenje u skladu sa uslovima i na način utvrđen ovim i posebnim zakonom.

Strateški dokumenti

Član 12

Održivo korišćenje i zaštita prirodnih vrednosti obezbeđuju se u okviru Strategije prostornog razvoja Republike Srbije i Nacionalne strategije održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara.

Nacionalnu strategiju održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara (u daljem tekstu: Nacionalna strategija), za period od najmanje deset godina, donosi Vlada.

Nacionalna strategija sadrži, naročito:

- 1) načela održivog razvoja u nacionalnoj politici upravljanja prirodnim resursima i dobrima;
- 2) analizu stanja i dosadašnjeg stepena istraženosti prirodnih resursa i dobara po vrstama, prostornom rasporedu, raznovrsnosti, obimu i kvalitetu;

- 3) bilansne kategorije (prostorne i vremenske funkcije, količine, kvalitet, ugroženost, obnovljivost, strateške rezerve i sl.) i predviđanje trendova promene stanja;
- 4) način vrednovanja i uslove održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara;
- 5) plansko-razvojnu i socio-ekonomsku analizu strateških prioriteta istraživanja i korišćenja prirodnih resursa;
- 6) ekološko-prostorne osnove o potencijalima prirodnog resursa ili dobra;
- 7) uslove za postepenu supstituciju prirodnih resursa;
- 8) smernice za dalja istraživanja u oblasti pojedinačnih prirodnih resursa i dobara i za potrebe planiranja, odnosno donošenje planova i programa.

Nacionalna strategija se realizuje putem planova, programa i osnova za svaki pojedinačni prirodni resurs ili dobro koje donosi Vlada.

Na osnovu podataka i evidencija o izvršenju planova, programa i osnova, ministarstvo nadležno za poslove životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo), u saradnji sa drugim nadležnim ministarstvima, jedanput u dve godine priprema izveštaj o realizaciji Nacionalne strategije i podnosi ga Vladi.

Ako se iz podataka o realizaciji Nacionalne strategije utvrdi da se korišćenjem prirodnih bogatstava značajno ugrožava prirodna ravnoteža ekosistema Vlada može, na predlog ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine ili drugog ministarstva, privremeno ograničiti obim korišćenja prirodnih vrednosti na određenom području.

Nacionalna strategija objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Planovi i programi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave

Član 13

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, u okviru nadležnosti utvrđenih ovim i posebnim zakonom, donose svoje planove i programe upravljanja prirodnim resursima i dobrima, u skladu sa strateškim dokumentima iz člana 12. ovog zakona i svojim specifičnostima.

Dve ili više jedinica lokalne samouprave mogu doneti zajedničke programe iz stava 1. ovog člana.

Kontrola korišćenja i zaštita

Član 14

Kontrolu korišćenja i zaštitu prirodnih resursa i dobara obezbeđuju organi i organizacije Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, u skladu sa ovim i posebnim zakonima, a naročito:

- 1) sprovođenjem Nacionalne strategije, planova, programa i osnova;
- 2) primenom standarda, normativa i propisa o korišćenju i zaštiti prirodnih resursa i dobara;

- 3) strateškom procenom uticaja na životnu sredinu planova, programa, osnova i drugih akata kojima se uređuje korišćenje prirodnih vrednosti i zaštita životne sredine;
- 4) procenom uticaja projekata na životnu sredinu na svim nivoima istraživanja i eksploatacije;
- 5) integrisanim sprečavanjem i kontrolom zagađivanja životne sredine;
- 6) usklađenim sistemom dozvola, odobrenja i saglasnosti;
- 7) vođenjem katastra korišćenja prirodnih bogatstava i dobara;
- 8) organizovanjem monitoringa korišćenja prirodnih resursa i dobara, stanja životne sredine prikupljanjem, objedinjavanjem i analizom podataka i kvantifikovanjem trendova.

Saglasnost za korišćenje

Član 15

Nadležni organ ne može izdati odobrenje za korišćenje prirodnih resursa, bez saglasnosti na projekat zaštite i sanacije životne sredine tokom i posle korišćenja prirodnog resursa.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana ne pribavlja se za radove i aktivnosti na korišćenju prirodnih resursa, koji u skladu sa posebnim zakonom podležu proceduri procene uticaja na životnu sredinu, za koje se mere zaštite i sanacije životne sredine, tokom i posle korišćenja resursa, utvrđuju u okviru postupka procene uticaja.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana daje Ministarstvo.

Ministar nadležan za poslove životne sredine (u daljem tekstu: ministar) bliže propisuje sadržinu projekta iz stava 1. ovog člana, kao i postupak i uslove davanja saglasnosti na projekat.

Sanacija i remedijacija

Član 16

Pravno i fizičko lice koje degradira životnu sredinu dužno je da izvrši sanaciju i remedijaciju degradirane životne sredine, u skladu sa projektom sanacije i remedijacije.

Na projekte sanacije i remedijacije iz stava 1. ovog člana Ministarstvo daje saglasnost, osim za projekte sanacije i remedijacije rudarskih objekata.

Saglasnost iz stava 2. ovog člana daje se u formi rešenja koje važi dve godine od dana izdavanja.

Rešenje iz stava 3. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

U postupku davanja saglasnosti iz stava 2. ovog člana, ministar može rešenjem da osnuje posebnu radnu grupu, u skladu sa propisima kojima se uređuje državna uprava.

Ukoliko lice iz stava 1. ovog člana ne izvrši sanaciju i/ili remedijaciju degradirane površine, Ministarstvo će o trošku tog lica izvršiti potrebne radnje u cilju sanacije i/ili remedijacije degradirane površine.

U slučaju otvaranja postupka likvidacije ili stečaja nad licem iz stava 1. ovog člana, iz likvidacione ili stečajne mase podmiruju se i troškovi sanacije i remedijacije.

Zahtev za davanje saglasnosti i projekat sanacije i remedijacije iz stava 1. ovog člana podnose se u pisanom i/ili elektronskom obliku.

Ministar bliže propisuje sadržinu projekata sanacije i remedijacije, postupak i uslove davanja saglasnosti na projekat kao i dokumentaciju koja se podnosi uz zahtev za davanje saglasnosti iz stava 2. ovog člana.

Zaštićena prirodna dobra

Član 17

Zaštićena prirodna dobra koriste se i unapređuju na način koji omogućava njihovo trajno očuvanje i unapređivanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode.

U zaštićenom prirodnom dobru ne mogu se obavljati aktivnosti kojima se ugrožava kapacitet životne sredine, prirodna ravnoteža, biodiverzitet, hidrografske, geomorfološke, geološke, kulturne i pejzažne vrednosti ili na bilo koji način degradira kvalitet i svojstva prirodnog dobra.

Korišćenje i zaštita javnih prirodnih dobara

Član 18

Javna prirodna dobra, kao dobra od opšteg interesa, koriste se na način i pod uslovima kojima se omogućava razvoj i trajnost njihovih prirodnih, fizičkih, zdravstvenih ili estetskih vrednosti u skladu sa propisima.

Korišćenje prostora

Član 19

Razvojnim i prostornim planom utvrđuju se zone izgradnje na određenim lokacijama zavisno od kapaciteta životne sredine i stepena opterećenja, kao i ciljeva izgradnje unutar određenih delova na tim lokacijama.

U pojedinim zonama u kojima je utvrđena zaštitna udaljenost ili područje, dozvoljeno je obavljanje aktivnosti na način utvrđen posebnim propisima u skladu sa prirodom opterećivanja životne sredine.

Javne zelene površine

Član 20

Javne zelene površine u naseljenim mestima i predelima obuhvaćenim prostornim i urbanističkim planovima podižu se i održavaju na način koji omogućava očuvanje i unapređivanje prirodnih i stvorenih vrednosti.

Ako se zbog izgradnje objekta unište javne zelene površine, one se moraju nadoknaditi pod uslovima i na način koji određuje jedinica lokalne samouprave.

Skupština jedinice lokalne samouprave posebnom odlukom uređuje opšte uslove zaštite, način podizanja i održavanja i obnove uništenih javnih zelenih površina, kao i vođenje podataka o javnim zelenim površinama.

2. *Zaštita prirodnih vrednosti*

Integrisana zaštita

Član 21

Zaštita prirodnih vrednosti ostvaruje se sprovođenjem mera za očuvanje njihovog kvaliteta, količina i rezervi, kao i prirodnih procesa, odnosno njihove međuzavisnosti i prirodne ravnoteže u celini.

Zaštita tla i zemljišta

Član 22

Zaštita zemljišnog prostora (zemljišta) i njegovog održivog korišćenja ostvaruje se merama sistemskog praćenja kvaliteta zemljišta, praćenjem indikatora za ocenu rizika od degradacije zemljišta, kao i sprovođenjem remedijacionih programa za otklanjanje posledica kontaminacije i degradacije zemljišnog prostora, bilo da se oni dešavaju prirodno ili da su uzrokovani ljudskim aktivnostima.

Prilikom promene nosioca prava korišćenja zemljišta, korisnik zemljišta čije pravo korišćenja prestaje, a čija delatnost je uticala, odnosno mogla da utiče ili ometa prirodne funkcije zemljišta, dužan je da izradi izveštaj o stanju zemljišta.

Program sistemskog praćenja kvaliteta zemljišta, indikatore za ocenu rizika od degradacije zemljišta i metodologiju za izradu remedijacionih programa iz stava 1. ovog člana propisuje Vlada.

Ministar propisuje sadržinu i metodologiju izrade izveštaja o stanju zemljišta iz stava 2. ovog člana.

Zaštita voda

Član 23

Vode se mogu koristiti i opterećivati, a otpadne vode ispuštati u vode uz primenu odgovarajućeg tretmana, na način i do nivoa koji ne predstavlja opasnost za prirodne procese ili za obnovu kvaliteta i količine vode i koji ne umanjuje mogućnost njihovog višenamenskog korišćenja.

Zaštita i korišćenje voda ostvaruje se u okviru integralnog upravljanja vodama preduzimanjem i sprovođenjem mera za očuvanje površinskih i podzemnih voda i njihovih rezervi, kvaliteta i količina, kao i zaštitom u skladu sa posebnim zakonom.

Pravno lice i/ili preduzetnik koji ima postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda ili treba da ih izgradi i koji ispušta svoje otpadne vode u recipijent ili javnu kanalizaciju, osim postrojenja koja podležu izdavanju integrisane dozvole, dužan je da donese akcioni plan za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vode, utvrdi rokove za njihovo postepeno dostizanje, kao i da postupa saglasno akcionom planu, a u skladu sa propisom

kojim se uređuju granične vrednosti emisije zagađujućih materija u vode i rokovi za njihovo dostizanje.

Mulj koji je nastao u procesu prečišćavanja komunalnih otpadnih voda mora se tretirati, odlagati i koristiti na način da se ne ugrozi životna sredina i zdravlje ljudi, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita voda od zagađivanja.

Mulj koji je nastao u procesu prečišćavanja tehnoloških otpadnih voda mora se tretirati, odlagati i koristiti u skladu sa zakonom kojim se uređuje upravljanje otpadom, osim mulja koji je rudarski otpad, nastao u procesu eksploatacije i pripreme mineralnih sirovina.

Radi zaštite i očuvanja količina i kvaliteta podzemnih rezervi voda vrše se detaljni istražni radovi, kao i izrada bilansa rezervi podzemnih voda.

Zaštita voda ostvaruje se preduzimanjem mera sistematskog i kontrolnog praćenja kvaliteta voda, smanjivanjem zagađivanja voda zagađujućim materijama ispod propisanih graničnih vrednosti i preduzimanjem tehničko-tehnoloških i drugih potrebnih mera za njihovo prečišćavanje, kako bi se sprečilo unošenje u vode opasnih, otpadnih i drugih štetnih materija, kao i praćenjem uticaja zagađenih voda na zdravlje ljudi, životinjski i biljni svet i životnu sredinu. Zaštita voda obuhvata i zaštitu voda od uticaja prekograničnog zagađenja, tako da se obezbeđuje očuvanje voda u celini.

Zaštita vazduha

Član 24

Zaštita vazduha ostvaruje se preduzimanjem mera sistematskog praćenja kvaliteta vazduha, smanjenjem zagađivanja vazduha zagađujućim materijama ispod propisanih graničnih vrednosti i preduzimanjem tehničko-tehnoloških i drugih potrebnih mera za smanjenje emisije, praćenjem uticaja zagađenog vazduha na zdravlje ljudi i životnu sredinu. Mere zaštite vazduha obezbeđuju očuvanje atmosfere u celini sa svim njenim procesima i klimatskim obeležjima.

Zaštita i očuvanje šuma

Član 25

Radi zaštite i unapređivanja šumskih ekosistema šumama se gazduje tako da se obezbeđuje racionalno upravljanje šumama, očuvanje genetskog fonda, poboljšanje strukture i ostvarivanje prioriternih funkcija šuma.

Državni organi, vlasnici i korisnici šuma dužni su da preduzimaju potrebne mere za očuvanje i održivo korišćenje šuma, mere obnavljanja, podizanja i njihovog unapređivanja, kao i kontrole i zaštite šuma u slučaju prekograničnog zagađivanja.

Očuvanje biosfere i zaštita biodiverziteta

Član 26

Očuvanje biosfere obuhvata zaštitu organizama, njihovih zajednica i staništa, uključujući i očuvanje prirodnih procesa i prirodne ravnoteže unutar ekosistema, uz obezbeđivanje njihove održivosti.

Biodiverzitet i biološki resursi štite se i koriste na način koji omogućava njihov opstanak, raznovrsnost, obnavljanje i unapređivanje u slučaju narušenosti.

Zaštita biodiverziteta, korišćenje bioloških resursa, genetički modifikovanih organizama i biotehnologije vrši se na osnovu ovog zakona i posebnog zakona, kao i obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima.

Zaštita i korišćenje flore i faune

Član 27****

Radi zaštite biodiverziteta i bioloških resursa, odnosno autohtonih biljnih i životinjskih vrsta i njihovo rasprostiranje, Ministarstvo, drugi nadležni organi i organizacije kontrolišu unošenje i gajenje biljnih i životinjskih vrsta stranog porekla.

Zabranjeno je uznemiravati, zlostavljati, ozleđivati i uništavati divlju faunu i razarati njena staništa.

Zabranjeno je uništavati, kidati ili na drugi način pustošiti divlju floru, odnosno uništavati i razarati njena staništa.

Određene vrste divlje flore i faune, njihovi razvojni oblici i delovi mogu se sakupljati i stavljati u promet na način i pod uslovima utvrđenim u dozvoli koju izdaje Ministarstvo, po prethodno pribavljenom mišljenju organizacije nadležne za zaštitu prirode.

Promet primeraka divlje flore i faune

Član 28

Prekogranični promet primeraka divlje flore i faune (uvoz, izvoz, unos, iznos, ponovni izvoz) i njihovih razvojnih oblika i delova vrši se pod uslovom da uvoz, odnosno izvoz nije zabranjen, odnosno da količina ili broj primeraka divlje flore i faune kojom se vrši prekogranični promet neće ugroziti opstanak te vrste, kao i pod drugim uslovima propisanim zakonom.

Prekogranični promet iz stava 1. ovog člana vrši se na osnovu dozvole, odnosno isprave koju izdaje Ministarstvo kao nadležni organ državne uprave za sprovođenje potvrđenih međunarodnih ugovora o prekograničnom prometu zaštićenih divljih vrsta flore i faune.

Tranzit primeraka vrsta divlje flore i faune zaštićenih međunarodnim ugovorom, njihovih razvojnih oblika, delova i derivata, vrši se pod uslovom da pošiljku prati original važeće izvozne dozvole, odnosno potvrde o ponovnom izvozu, izdate od strane nadležnog organa države izvoza ili ponovnog izvoza, a u kojoj je jasno navedeno krajnje odredište.

Uz zahtev za izdavanje dozvole, odnosno isprave iz stava 2. ovog člana podnosilac zahteva prilaže:

- 1) dokumentaciju kojom se dokazuje da su primerci divlje flore i faune stečeni u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorom i propisima o zaštiti određenih vrsta u državi izvoza ili ponovnog izvoza;
- 2) izjavu uvoznika, odnosno izvoznika u koje svrhe će se koristiti primerak vrste;
- 3) drugu propisanu dokumentaciju.

U postupku izdavanja dozvola, odnosno isprava iz stava 2. ovog člana Ministarstvo elektronskim putem prosleđuje zahtev i prateću dokumentaciju ovlašćenoj naučnoj i stručnoj organizaciji, radi pribavljanja stručnog mišljenja.

Naučne i stručne organizacije iz stava 5. ovog člana obavljaju stručne poslove koji se odnose na:

- 1) utvrđivanje da li uvoz, izvoz, ponovni izvoz ili unos iz mora ugrožava opstanak u prirodi strogo zaštićenih, zaštićenih i drugih divljih vrsta;
- 2) postupanje sa zaplenjenim i oduzetim primercima divljih vrsta;
- 3) uslove za držanje živih primeraka divljih vrsta u zatočeništvu;
- 4) utvrđivanje da li su primerci uzgojeni u zatočeništvu ili veštački razmnoženi;
- 5) obeležavanje primeraka divljih vrsta;
- 6) utvrđivanje porekla primeraka divljih vrsta;
- 7) pružanje stručne pomoći Ministarstvu i drugim nadležnim organima pri taksonomskom određivanju divljih vrsta;
- 8) izradu predloga mera u cilju suzbijanja nezakonitog prekograničnog prometa i trgovine divljim vrstama;
- 9) druge stručne poslove vezane za sprovođenje potvrđenih međunarodnih ugovora.

Ministar određuje naučne i stručne organizacije za obavljanje stručnih poslova iz stava 6. ovog člana, kao i način pribavljanja i dostavljanja stručnog mišljenja.

Ministar može obrazovati posebno telo sačinjeno od predstavnika naučnih i stručnih organizacija iz stava 5. ovog člana, odnosno naučnika i stručnih radnika, radi davanja konačne ocene po određenim pitanjima koja se odnose na prekogranični promet divljih vrsta, uslove za držanje i uzgajanje u zatočeništvu, obeležavanje, poreklo primeraka, taksonomsko određivanje i drugo postupanje sa divljim vrstama.

Ministar bliže propisuje dokumentaciju koja se podnosi uz zahtev iz stava 4. ovog člana, sadržinu i izgled dozvole.

Ministarstvo vodi registar izdatih dozvola na propisan način.

Opasne materije

Član 29

Upravljanje opasnim materijama vrši se pod uslovima i na način kojim se obezbeđuje smanjenje rizika od njihovih opasnih svojstava po životnu sredinu i zdravlje ljudi i to u procesu proizvodnje, skladištenja, korišćenja i odlaganja.

Pravno i fizičko lice koje upravlja opasnim materijama dužno je da planira, organizuje i preduzima sve potrebne preventivne, zaštitne, sigurnosne i sanacione mere kojima se rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi svodi na najmanju moguću meru.

Ministar, u saradnji sa ministrima nadležnim za zdravlje, bezbednost na radu, rudarstvo i energetiku i unutrašnje poslove propisuje bliže uslove koje moraju da ispunjavaju skladišta opasnih materija, kao i uputstvo o uslovima i načinu skladištenja opasnih materija.

Upravljanje otpadom

Član 30

Upravljanje otpadom sprovodi se po propisanim uslovima i merama postupanja sa otpadom u okviru sistema sakupljanja, transporta, skladištenja, pripreme za ponovnu upotrebu, odnosno ponovno iskorišćenje tretmana i odlaganja otpada, uključujući i nadzor nad tim aktivnostima i brigu o postrojenjima za upravljanje otpadom posle njihovog zatvaranja.

Vlasnik i/ili drugi držalac otpada dužan je da preduzme mere upravljanja otpadom u cilju sprečavanja ili smanjenja nastajanja, ponovnu upotrebu i reciklažu otpada, izdvajanje sekundarnih sirovina i korišćenje otpada kao energenta, odnosno odlaganje otpada.

Zaštita od buke i vibracija

Član 31

Korisnik izvora buke može stavljati u promet i upotrebljavati izvore buke po propisanim uslovima uz primenu propisanih mera zaštite kojima se smanjuju emisije buke, odnosno upotreba postrojenja, uređaja, mašina, transportnih sredstava i aparata koji prouzrokuju buku.

Zaštita od vibracija sprovodi se preduzimanjem mera kojima se sprečava i otklanja ugrožavanje životne sredine od dejstva mehaničkih, periodičnih i pojedinačnih potresa izazvanih ljudskom delatnošću.

Zaštita od zračenja

Član 32

Zaštita od zračenja sprovodi se primenom sistema mera kojima se sprečava ugrožavanje životne sredine i zdravlje ljudi od dejstva zračenja koja potiču iz jonizujućih i nejonizujućih izvora i otklanjaju posledice emisija koje izvori zračenja emituju ili mogu da emituju.

Pravno i fizičko lice može proizvoditi, vršiti promet i koristiti izvore jonizujućih i nejonizujućih zračenja po propisanim uslovima i na propisan način.

III MERE I USLOVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

1. Preventivne mere

Planiranje i izgradnja

Član 33

Uređenje prostora, korišćenje prirodnih resursa i dobara određeno prostornim i urbanističkim planovima i drugim planovima (planovi uređenja i osnove korišćenja poljoprivrednog zemljišta, šumske, vodoprivredne, lovoprivredne osnove i programi unapređenja ribarstva na ribarskim područjima i drugi planovi) zasniva se na obavezi da se:

1) prirodni resursi i dobra očuvaju i unapređuju i u najvećoj meri obnavljaju, a ako su neobnovljivi da se racionalno koriste;

1a) obezbedi očuvanje i održavanje značajnih ili karakterističnih obeležja predela, unapređivanje predela, njihovo ponovno uspostavljanje i stvaranje, a koja su od velikog značaja za zaštitu divlje flore i faune i njihovih staništa;

2) obezbedi zaštita i nesmetano ostvarivanje funkcija zaštićenih prirodnih dobara sa njihovom zaštićenom okolinom i u najvećoj mogućoj meri očuvaju staništa divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihove zajednice;

3) obezbedi očuvanje izgrađenog prostora;

4) obezbede uslovi za odmor i rekreaciju čoveka;

5) odrede mere zaštite životne sredine;

6) prikaže postojeće stanje po elementima iz tač. 1), 2), 3) i 4) ovog člana i planirano stanje sa merama potrebnim da se planovi ostvare.

Ministarstvo, organ autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave učestvuje u postupku pripreme i donošenja planova iz stava 1. ovog člana, na način određen zakonom.

Prostorno i urbanističko planiranje

Član 34*****

U prostornim i urbanističkim planovima obezbediće se mere i uslovi zaštite životne sredine, a naročito:

1) utvrđivanje posebnih režima očuvanja i korišćenja područja zaštićenih prirodnih dobara, izvorišta vodosnabdevanja, termalnih i mineralnih izvorišta, šuma, poljoprivrednog zemljišta, javnih zelenih površina, rekreacionih područja i banja;

2) određivanje područja ugroženih delova životne sredine (zagađena područja, područja ugrožena erozijom i bujicama, eksploatacijom mineralnih sirovina, plavna područja i sl.) i utvrđivanje mera za sanaciju ovih područja;

2a) utvrđivanje mera integrisane zaštite i planiranja predela, radi uređenja dugoročne koncepcije, namene i organizacije predela i usklađivanja višenamenskog korišćenja prostora koje ugrožava predeo (poljoprivreda, šumarstvo, vodoprivreda, rudarstvo, energetika, saobraćaj, stanovanje, rekreacije i dr.);

2b)***** (*prestala da važi*)

3) utvrđivanje mera i uslova zaštite životne sredine prema kojima će se koristiti prostor namenjen eksploataciji mineralnih sirovina, odnosno vršiti izgradnja industrijskih i energetskih objekata, postrojenja za skladištenje, pripremu za ponovnu upotrebu, tretman, odnosno ponovno iskorišćenje i odlaganje otpada, objekata infrastrukture i drugih objekata čijom izgradnjom ili korišćenjem se može ugroziti životna sredina.

Uslove za obezbeđenje mera iz stava 1. ovog člana daje Ministarstvo, organ autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave, na zahtev organa nadležnog za pripremu i donošenje plana, a na osnovu uslova i mišljenja nadležnih stručnih organizacija.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu

Član 35

Strateška procena uticaja na životnu sredinu vrši se za strategije, planove, programe i osnove u oblasti prostornog i urbanističkog planiranja ili korišćenja zemljišta, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, lovstva, energetike, industrije, saobraćaja, upravljanja otpadom, upravljanja vodama, telekomunikacija, turizma, infrastrukturnih sistema, zaštite prirodnih i kulturnih dobara, biljnog i životinjskog sveta i njihovih staništa i dr. i sastavni je deo plana, odnosno programa ili osnove.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu mora biti usklađena sa drugim procenama uticaja na životnu sredinu, kao i sa planovima i programima zaštite životne sredine i vrši se u skladu sa postupkom propisanim posebnim zakonom.

Autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih prava i dužnosti, određuje vrste planova i programa za koje se izrađuje strateška procena uticaja.

Procena uticaja projekta na životnu sredinu

Član 36

Procena uticaja projekta na životnu sredinu vrši se za projekte koji se planiraju i realizuju u prostoru, uključujući promene tehnologije, rekonstrukciju, proširenje kapaciteta ili prestanak rada koji mogu dovesti do značajnog zagađivanja životne sredine ili predstavljaju rizik po zdravlje ljudi.

Procena uticaja vrši se za projekte iz oblasti industrije, rudarstva, energetike, saobraćaja, turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, upravljanja otpadom i komunalnih delatnosti, kao i za projekte koji se planiraju na zaštićenom prirodnom dobru i u zaštićenoj okolini nepokretnog kulturnog dobra.

Procena uticaja projekta na životnu sredinu je sastavni deo tehničke dokumentacije bez koje se ne može pristupiti izvođenju projekta i vrši se u skladu sa postupkom propisanim posebnim zakonom.

Integrirano sprečavanje i kontrola zagađivanja

Član 37

Za rad novih i postojećih postrojenja i aktivnosti koja mogu imati negativne uticaje na zdravlje ljudi i životnu sredinu ili materijalna dobra pribavlja se integrirana dozvola kojom se obezbeđuje sprečavanje i kontrola zagađivanja životne sredine.

Vrste aktivnosti i postrojenja, uslovi i postupak izdavanja integrirane dozvole, nadzor i druga pitanja od značaja za integrirano sprečavanje i kontrolu zagađivanja životne sredine uređuju se posebnim zakonom.

Zaštita od hemijskog udesa

Član 38

Operater seveso postrojenja, odnosno kompleksa u kome se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna jedna ili više opasnih materija u propisanim količinama, dužan je da preduzme sve neophodne mere za sprečavanje hemijskog udesa i ograničavanja uticaja tog udesa na život i zdravlje ljudi i životnu sredinu u cilju stvaranja uslova za upravljanje rizikom, u skladu sa ovim zakonom.

2. Uslovi zaštite životne sredine

2.1. Zahtevi u pogledu kvaliteta životne sredine i zahtevi u pogledu emisija

Granične vrednosti

Član 39

U Republici Srbiji utvrđuju se zahtevi u pogledu kvaliteta životne sredine, odnosno granične vrednosti nivoa zagađujućih materija, buke, zračenja i energije i granične vrednosti njihovih emisija u vazduh, vodu i zemljište, uključujući i emisiju iz mobilnih izvora zagađivanja.

Jedinstveni normativi utvrđuju se radi: kontrole kvaliteta vazduha, voda, zemljišta, postupanja sa otpadom i hemikalijama, tretmana otpadnih voda, industrijskog zagađenja i upravljanja rizikom, nivoa buke i vibracija i dr.

Granične vrednosti iz stava 1. ovog člana utvrđuje Vlada u skladu sa posebnim propisima.

Uslovi za rad postrojenja i obavljanje aktivnosti

Član 40

Izgradnja i rad postrojenja i obavljanje aktivnosti vrši se ako su ispunjeni propisani zahtevi emisije i nivoa zagađujućih materija u medijumima životne sredine, opreme i uređaja kojima se smanjuje ili sprečava emisija zagađujućih materija ili energije i obezbeđuje njeno očuvanje, odnosno ako su preduzete druge mere i radnje za obezbeđivanje propisanih uslova zaštite životne sredine.

Zagađujuće i opasne materije, otpadne vode ili energija ispuštaju se u vazduh, vodu i zemljište na propisan način i u količinama, odnosno koncentracijama ili nivoima koje nisu iznad propisanih graničnih vrednosti.

Prevozna sredstva koja se proizvode i/ili puštaju u promet moraju ispunjavati uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja.

Ograničenje radi postizanja zahteva

Član 41

Radi postepenog ispunjavanja zahteva u pogledu emisija i nivoa zagađujućih materija u medijumima životne sredine iz člana 39. ovog zakona i očuvanja prirodnih vrednosti, Vlada može, na određeno vreme, ograničiti rad postrojenja i obavljanje aktivnosti na određenom području.

Vreme na koje Vlada utvrđuje ograničenja iz stava 1. ovog člana određuje se u skladu sa propisanim graničnim vrednostima i Nacionalnim programom zaštite životne sredine.

Upozorenje javnosti

Član 42

Ministarstvo obaveštava javnost i donosi akt o uvođenju posebnih mera u slučajevima neposredne opasnosti ili prekoračenja propisanih graničnih vrednosti zagađenja.

Ministar propisuje kriterijume za donošenje akta iz stava 1. ovog člana i način upozorenja javnosti.

Organ jedinice lokalne samouprave donosi akt o uvođenju posebnih mera u slučaju iz stava 1. ovog člana ako je zagađenje ograničeno na teritoriji jedinice lokalne samouprave i nema uticaja na šire područje.

Status ugrožene životne sredine

Član 43

Vlada utvrđuje kriterijume za određivanje statusa ugrožene životne sredine i za utvrđivanje prioriteta za sanaciju i remedijaciju.

Na osnovu kriterijuma iz stava 1. ovog člana, status ugrožene životne sredine i prioritete za sanaciju i remedijaciju za područje od značaja za Republiku Srbiju određuje Ministarstvo, uz pribavljeno mišljenje drugih nadležnih organa, a za područje od lokalnog značaja određuje jedinica lokalne samouprave.

Jedinica lokalne samouprave je dužna da pribavi prethodnu saglasnost Ministarstva na predlog akta kojim se određuje status ugrožene životne sredine i prioritete za sanaciju i remedijaciju za područja od lokalnog značaja, a za područja od lokalnog značaja na teritoriji autonomne pokrajine, saglasnost nadležnog organa autonomne pokrajine.

2.2. Sistem upravljanja zaštitom životne sredine

Sistem upravljanja zaštitom životne sredine

Član 44

U Republici Srbiji primenjuju se srpski standardi za upravljanje i sertifikaciju sistema upravljanja zaštitom životne sredine.

Pravna lica, preduzetnici i organizacije mogu sertifikovati svoj sistem upravljanja zaštitom životne sredine u skladu sa standardom SRPS ISO 14001.

Pravna lica, preduzetnici i organizacije, koja imaju uspostavljen sistem upravljanja zaštitom životne sredine mogu se uključiti u sistem upravljanja zaštitom životne sredine i proveru (u daljem tekstu: sistem EMAS).

Lica iz stava 3. ovog člana, podnose zahtev Ministarstvu za izdavanje potvrde o podacima o kojima se vodi službena evidencija u oblasti zaštite životne sredine (izdate dozvole,

odobrenja, saglasnosti, nalazi nadležne inspekcije za zaštitu životne sredine i dr.), radi uključivanja u sistem EMAS.

Zahtev za izdavanje potvrde iz stava 4. ovog člana sadrži:

- 1) podatke o pravnom licu, preduzetniku i organizaciji (delatnost za koju je registrovano, broj zaposlenih i sedište);
- 2) kratak opis uspostavljenog sistema upravljanja zaštitom životne sredine;
- 3) druge propisane podatke, u skladu sa zakonom.

Uz popunjen obrazac zahteva iz stava 5. ovog člana podnosi se sledeća dokumentacija:

- 1) dokaz o registraciji delatnosti koju obavlja;
- 2) kopija podnete prijave za EMAS registraciju;
- 3) drugu dokumentaciju u skladu sa ovim zakonom.

U postupku izdavanja potvrde iz stava 4. ovog člana Ministarstvo može zatražiti od drugih nadležnih organa dodatne podatke od značaja za zaštitu životne sredine.

Za podnošenje zahteva i izdavanje potvrde plaća se taksa u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Ministarstvo vodi evidenciju izdatih potvrda.

Ministar bliže propisuje:

- 1) sadržinu i obrazac zahteva za izdavanje potvrde, dokumentaciju koja se podnosi uz zahtev i sadržinu i obrazac potvrde;
- 2) sadržinu, način vođenja i izgled evidencije.

Čl. 45-50

(Brisano)

2.3. Zahtevi kvaliteta za proizvode, procese i usluge

Tehnologije, procesi, proizvodi, poluproizvodi, sirovine

Član 51

Na teritoriji Republike Srbije može se primenjivati domaća ili uvezena tehnologija ili proces, odnosno proizvoditi i stavljati u promet proizvodi ako ispunjavaju zahteve u pogledu životne sredine, odnosno zahteve kvaliteta proizvoda ili ako tehnologija, proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina nije zabranjena u zemlji izvozniku.

Ministarstvo može, u slučaju sumnje, naložiti da se tehnologija, proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina iz stava 1. ovog člana oceni u odnosu na štetan uticaj na životnu sredinu i kada je snabdeven propisanom ispravom.

Ocenu tehnologije, procesa, proizvoda, poluproizvoda ili sirovine iz stava 2. ovog člana daje, u roku od 30 dana od dana prijema zahteva, akreditovana stručna organizacija ili stručna lica za pojedine oblasti.

Uređaji koji služe za uklanjanje ili prečišćavanje zagađujućih materija za koje nisu propisani domaći standardi mogu se upotrebljavati ako je njihovu efikasnost za te namene utvrdila ovlašćena stručna organizacija.

Ministarstvo može zabraniti proizvodnju i promet određenih proizvoda i vršenje određenih aktivnosti, na određeno vreme ili na delu teritorije Republike Srbije, odnosno autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave radi sprečavanja ugrožavanja životne sredine ili zdravlja ljudi.

Upozorenje na deklaraciji

Član 52

Proizvođač ili distributer je obavezan da na deklaraciji sirovine, poluproizvoda ili proizvoda upozori na zagađenje životne sredine i štetu po ljudsko zdravlje koje proizvod ili njegovo pakovanje uzrokuje ili može uzrokovati.

Upozorenje mora sadržati uputstvo za upotrebu ili rukovanje proizvodom, sastojcima i njegovim pakovanjem u proizvodnji, upotrebi i odlaganju, u skladu sa važećim standardima i propisima za rukovanje.

Ekološki znak

Član 53

Ekološki znak utvrđuje se za proizvode namenjene opštoj potrošnji, izuzev proizvoda za ishranu, poljoprivrednih i drugih proizvoda dobijenih u skladu sa propisima kojima se reguliše organska proizvodnja, proizvodnja pića, proizvodnja farmaceutskih proizvoda i medicinske opreme koji u poređenju sa sličnim proizvodima manje zagađuju životnu sredinu pri proizvodnji, plasmanu, prometu, potrošnji i odlaganju ili su dobijeni reciklažom otpada.

Ekološki znak utvrđuje se i za proizvode i usluge koji manje zagađuju životnu sredinu.

Za proizvode ili usluge pravno ili fizičko lice može dobiti pravo na korišćenje ekološkog znaka ako se njihovom proizvodnjom, odnosno pružanjem smanjuje:

- 1) potrošnja energetske resursa;
- 2) emisija štetnih i opasnih materija;
- 3) proizvodnja otpada;
- 4) potrošnja prirodnih resursa i dr.

Ministar propisuje bliže uslove, kriterijume i postupak za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka, elemente, izgled i način upotrebe ekološkog znaka za proizvode i usluge.

Dodela i oduzimanje ekološkog znaka

Član 54

Akt o dodeli prava na korišćenje ekološkog znaka donosi Ministarstvo.

Pravo na korišćenje ekološkog znaka se dodeljuje za period do tri godine.

Zahtev za dobijanje ekološkog znaka zainteresovano lice podnosi Ministarstvu.

Uz zahtev se podnosi dokaz o ispunjenosti uslova iz člana 53. ovog zakona.

Troškove dodele prava na korišćenje ekološkog znaka snosi podnosilac zahteva.

Ministar propisuje visinu troškova iz stava 5. ovog člana.

Pravo na korišćenje ekološkog znaka oduzima se ako proizvod ili usluga prestane da ispunjava jedan od uslova za dodelu znaka.

Priznanja i nagrade

Član 55

Priznanja i nagrade za doprinos zaštiti životne sredine mogu se dodeliti za:

- 1) sprečavanje zagađivanja životne sredine;
- 2) najpovoljnija rešenja u proizvodnim postupcima u odnosu na životnu sredinu;
- 3) razvojne i istraživačke projekte u zaštiti životne sredine;
- 4) razvoj obrazovnih programa za zaštitu životne sredine;
- 5) doprinos pojedinaca za razvoj i unapređenje zaštite životne sredine ili za doprinos u međunarodnoj saradnji;
- 6) doprinos stručnih, drugih udruženja i nevladinih organizacija za razvoj i unapređenje zaštite životne sredine;
- 7) doprinos u oblasti zaštite prirode.

Ministar bliže propisuje postupak i uslove za dodelu priznanja i nagrada.

3. Mere zaštite od opasnih materija

3.1. Promet

Član 56

(Brisano)

Uvoz, izvoz i tranzit otpada

Član 57*

Zabranjen je uvoz opasnog otpada.

Dozvolu za uvoz, izvoz ili tranzit otpada izdaje Ministarstvo u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Pri podnošenju zahteva za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit iz stava 1. ovog člana podnosilac zahteva prilaže dokumentaciju čiju sadržinu propisuje Ministarstvo.

Ministar propisuje uslove koje moraju da ispunjavaju stručne organizacije za ispitivanje otpada.

Ministar određuje stručne organizacije iz stava 5. ovog člana.

Čl. 58-63*****

(Prestalo da važi)

4. Programi i planovi

Nacionalni program

Član 64

Planiranje i upravljanje zaštitom životne sredine obezbeđuje se i ostvaruje sprovođenjem Nacionalnog programa zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Nacionalni program) koji donosi Vlada na period od najmanje deset godina.

Nacionalni program iz stava 1. ovog člana obezbeđuje integralnu zaštitu životne sredine i sadrži naročito:

- 1) opis i ocenu stanja životne sredine;
- 2) osnovne ciljeve i kriterijume za sprovođenje zaštite životne sredine u celini, po oblastima i prostornim celinama sa prioriternim merama zaštite;
- 3) uslove za primenu najpovoljnijih privrednih, tehničkih, tehnoloških, ekonomskih i drugih mera za održivi razvoj i upravljanje zaštitom životne sredine;
- 4) dugoročne i kratkoročne mere za sprečavanje, ublažavanje i kontrolu zagađivanja;
- 5) nosioce, način i dinamiku realizacije;
- 6) sredstva za realizaciju.

Nacionalni program realizuje se akcionim i sanacionim planovima koje donosi Vlada za period od pet godina.

Ministarstvo jedanput u dve godine, u saradnji sa drugim nadležnim ministarstvima, priprema izveštaj o realizaciji Nacionalnog programa i podnosi ga Vladi.

Nacionalni program objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Akcioni plan

Član 65

Akcioni plan je kratkoročni instrument za implementaciju Nacionalnog programa.

Akcionim planom razrađuju se regulatorne i institucionalne aktivnosti, aktivnosti monitoringa, studije, izrada projektne dokumentacije, ekonomskih i finansijskih instrumenata, informisanje, obrazovanje, rukovođenje i kapitalne investicije.

Sanacioni plan

Član 66

Sanacioni plan donosi se kada zagađenje na određenom prostoru prevazilazi efekte mera koje se preduzimaju, odnosno kada je ugrožen kapacitet životne sredine ili postoji rizik od trajnog narušavanja kvaliteta ili štete u životnoj sredini.

Sanacioni plan Vlada donosi u slučaju:

- 1) kada nivo i obim degradacije životne sredine prevazilazi sanacione mogućnosti autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave;
- 2) kada je odgovorni subjekt nepoznat, a zagađenost životne sredine izaziva štetne posledice preko granica Republike Srbije;
- 3) kada je odgovorni subjekat van jurisdikcije Republike Srbije, a zagađenost životne sredine izaziva štetne posledice na njenoj teritoriji;
- 4) kada zagađenost životne sredine ugrožava područje od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju ili na njemu izaziva štetne posledice;
- 5) kada je potrebno preduzeti hitne i interventne mere u vanrednim slučajevima.

Ako se naknadno utvrdi zagađivač koji je odgovoran za zagađivanje, organ koji je snosio troškove sanacije životne sredine zahteva naknadu troškova.

U sanacionom planu Vlade navode se propisi o državnoj pomoći za sanaciju kontaminiranih lokacija i drugi propisi o državnoj pomoći koji su potrebni za primenu propisa o državnoj pomoći za sanaciju kontaminiranih lokacija.

U slučaju prekoračenja propisanih nivoa emisija i drugih aktivnosti koje su dovele do degradacije životne sredine, zagađivač je dužan da o svom trošku uradi i realizuje sanacioni plan.

Sadržina planova

Član 67

Akcioni i sanacioni planovi sadrže naročito: stanje, mere, procenu uticaja na zdravlje ljudi u slučaju ugrožene životne sredine, nosioce, način, dinamiku i sredstva za realizaciju plana.

Akcione i sanacione planove priprema Ministarstvo sa ministarstvima nadležnim za odgovarajuću oblast.

Programi i planovi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave

Član 68

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave donose program zaštite životne sredine na svojoj teritoriji, odnosno lokalne akcione i sanacione planove, u skladu sa Nacionalnim programom i planovima iz čl. 65. i 66. ovog zakona i svojim interesima i specifičnostima.

Dve ili više jedinica lokalne samouprave donose zajednički program zaštite životne sredine radi smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu ili iz razloga ekonomičnosti (zajedničko upravljanje otpadom, otpadnim vodama i sl.).

IV PRAĆENJE STANJA ŽIVOTNE SREDINE

1. Monitoring

Obezbeđenje monitoringa

Član 69

Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave u okviru svoje nadležnosti utvrđene zakonom obezbeđuju kontinualnu kontrolu i praćenje stanja životne sredine (u daljem tekstu: monitoring), u skladu sa ovim i posebnim zakonima.

Monitoring je sastavni deo jedinstvenog informacionog sistema životne sredine.

Vlada donosi programe monitoringa na osnovu posebnih zakona.

Autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave donosi program monitoringa na svojoj teritoriji koji mora biti u skladu sa programom iz stava 3. ovog člana.

Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave obezbeđuju finansijska sredstva za obavljanje monitoringa.

Sadržina i način vršenja monitoringa

Član 70

Monitoring se vrši sistematskim praćenjem vrednosti indikatora, odnosno praćenjem negativnih uticaja na životnu sredinu, stanja životne sredine, mera i aktivnosti koje se preduzimaju u cilju smanjenja negativnih uticaja i podizanja nivoa kvaliteta životne sredine.

Vlada utvrđuje kriterijume za određivanje broja i rasporeda mernih mesta, mrežu mernih mesta, obim i učestalost merenja, klasifikaciju pojava koje se prate, metodologiju rada i indikatore zagađenja životne sredine i njihovog praćenja, rokove i način dostavljanja podataka, na osnovu posebnih zakona.

Ovlašćena organizacija

Član 71

Monitoring može da obavlja i ovlašćena organizacija ako ispunjava uslove u pogledu kadrova, opreme, prostora, akreditacije za merenje datog parametra i SRPS-ISO standarda u oblasti uzorkovanja, merenja, analiza i pouzdanosti podataka, u skladu sa zakonom.

Monitoring zagađivača

Član 72

Operater postrojenja, odnosno kompleksa koje predstavlja izvor emisija i zagađivanja životne sredine dužan je da, u skladu sa zakonom, preko nadležnog organa, ovlašćene organizacije ili samostalno, ukoliko ispunjava uslove propisane zakonom, obavlja monitoring, odnosno da:

- 1) prati indikatore emisija, odnosno indikatore uticaja svojih aktivnosti na životnu sredinu, indikatore efikasnosti primenjenih mera prevencije nastanka ili smanjenja nivoa zagađenja;
- 2) obezbeđuje meteorološka merenja za velike industrijske komplekse ili objekte od posebnog interesa za Republiku Srbiju, autonomnu pokrajinu ili jedinicu lokalne samouprave.

Zagađivač je dužan da izradi plan obavljanja monitoringa, da vodi redovnu evidenciju o monitoringu i da dostavlja izveštaje, u skladu sa ovim zakonom.

Vlada utvrđuje vrste aktivnosti i drugih pojava koje su predmet monitoringa, metodologiju rada, indikatore, način evidentiranja, rokove dostavljanja i čuvanja podataka, na osnovu posebnih zakona.

Zagađivač planira i obezbeđuje finansijska sredstva za obavljanje monitoringa, kao i za druga merenja i praćenje uticaja svoje aktivnosti na životnu sredinu.

Dostavljanje podataka

Član 73

Državni organi, odnosno organizacije, organi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, ovlašćene organizacije i zagađivači dužni su da podatke iz monitoringa iz čl. 70. i 72. ovog zakona dostavljaju Agenciji za zaštitu životne sredine na propisan način.

2. Informacioni sistem i način dostavljanja podataka

Informacioni sistem

Član 74

Radi efikasnog identifikovanja, klasifikovanja, obrade, praćenja i evidencije prirodnih vrednosti i upravljanja životnom sredinom u Republici Srbiji uspostavlja se i vodi informacioni sistem zaštite životne sredine (u daljem tekstu: informacioni sistem).

Informacioni sistem obezbeđuje formiranje, klasifikovanje, obradu, održavanje, prezentaciju i distribuciju numeričkih, opisnih i prostornih baza podataka o: kvalitetu medijuma životne sredine, praćenju stanja i zaštiti životne sredine, zakonodavnim, administrativnim i organizacionim i strateškim merama, naučno-tehničkim informacijama o planskim merama prevencije i razmenu informacija sa drugim informacionim sistemima i dr.

Informacioni sistem vodi Agencija za zaštitu životne sredine.

Informacioni sistem obezbeđuje pristup drugim informacionim sistemima i harmonizaciju svih relevantnih informacija i podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Agencija za zaštitu životne sredine uspostavlja i vodi Nacionalni metaregistar za informacije o životnoj sredini (u daljem tekstu: Nacionalni metaregistar) koji je sastavni deo informacionog sistema.

Nacionalni metaregistar je elektronska baza podataka i portal ka postojećim bazama i dokumentima sa informacijama iz oblasti životne sredine različitih organa i organizacija.

Organi javne vlasti dužni su da, u skladu sa zakonom, najmanje jednom godišnje ili po potrebi, na zahtev Ministarstva, ažuriraju podatke u Nacionalnom metaregistru.

Agencija za zaštitu životne sredine je dužna da obezbedi i održava sredstva za obradu informacija o životnoj sredini.

Organi javne vlasti iz stava 7. ovog člana odgovaraju za tačnost ažuriranih podataka.

Vlada bliže propisuje sadržinu i način vođenja informacionog sistema, metodologiju, strukturu, zajedničke osnove, kategorije i nivoe sakupljanja podataka, kao i sadržinu informacija o kojima se redovno i obavezno obaveštava javnost.

Registri izvora zagađivanja životne sredine

Član 75

Radi praćenja kvalitativnih i kvantitativnih promena u životnoj sredini i preduzimanja mera zaštite u životnoj sredini vode se nacionalni i lokalni registri izvora zagađivanja životne sredine u skladu sa ovim zakonom.

Nacionalni registar izvora zagađivanja životne sredine vodi Agencija za zaštitu životne sredine.

Lokalni registar izvora zagađivanja životne sredine vodi nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Ministar po pribavljenom mišljenju ministra nadležnog za poslove vodoprivrede i rudarstva i energetike, propisuje metodologiju za izradu nacionalnog i lokalnog registra izvora zagađivanja, kao i metodologiju za vrste, načine i rokove prikupljanja podataka.

Zagađivač je dužan da o svom trošku dostavlja propisane podatke na način i u rokovima utvrđenim u skladu sa zakonom.

Kontrola dostavljanja podataka i kontrola tačnosti dostavljenih podataka za Nacionalni registar izvora zagađivanja

Član 75a

Agencija za zaštitu životne sredine, samostalno ili u saradnji sa nadležnom inspeksijskom službom, vrši kontrolu dostavljanja podataka za Nacionalni registar izvora zagađivanja životne sredine i kontrolu tačnosti dostavljenih podataka.

Agencija inicira pokretanje prekršajnih postupaka protiv obveznika izveštavanja za Nacionalni registar izvora zagađivanja, koji nisu dostavili potrebne podatke, nisu dostavili potrebne podatke na propisan način i u zakonskom roku, ili su dostavili netačne podatke.

3. Izveštaj o stanju životne sredine

Izveštaj o stanju životne sredine

Član 76

Vlada jedanput godišnje podnosi Narodnoj skupštini izveštaj o stanju životne sredine u Republici Srbiji.

Agencija za zaštitu životne sredine izrađuje izveštaj iz stava 1. ovog člana na osnovu prikupljenih i dostupnih podataka i informacija najkasnije do 31. maja tekuće godine.

Nadležni organ autonomne pokrajine, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave dužan je da Agenciji za zaštitu životne sredine tromesečno dostavlja podatke za izradu izveštaja iz stava 1. ovog člana i to za prvo, drugo i treće tromesečje najkasnije u roku od dva meseca po isteku tromesečja, a za poslednje tromesečje do 31. januara.

Izveštaji o stanju životne sredine objavljuju se u službenim glasilima Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave.

Sadržaj izveštaja o stanju životne sredine

Član 77

Izveštaj iz člana 76. ovog zakona sadrži naročito podatke o:

- 1) stanju i promenama stanja u životnoj sredini na osnovu podataka i informacija dobijenih praćenjem odgovarajućih indikatora;
- 2) sprovođenju Strategije, Nacionalnog programa i akcionih planova;
- 3) sanacionim planovima i drugim preduzetim merama;
- 4) finansiranju sistema zaštite životne sredine;
- 5) *(brisana)*
- 6) drugim podacima značajnim za upravljanje prirodnim vrednostima i zaštitom životne sredine.

V INFORMISANJE I UČEŠĆE JAVNOSTI

Pristup informacijama

Član 78

Državni organi, organi autonomne pokrajine, organi jedinice lokalne samouprave i ovlašćene i druge organizacije dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno, obaveštavaju

javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa nivoa zagađujuće materije i emisije, kao i merama upozorenja ili razvoju zagađenja koja mogu predstavljati opasnost za život i zdravlje ljudi, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Pristup informacijama o životnoj sredini ostvaruje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje pristup informacijama od javnog značaja.

U slučaju kada se zahtev odnosi na informacije iz člana 3. stav 1. tačka 33a) podtačka (2) ovog zakona, a u vezi sa procedurama merenja, uključujući analize, uzorkovanje i predtretman uzoraka, koje su korišćene u prikupljanju informacija, organ javne vlasti, uz obaveštenje o internet adresi na kojoj su informacije dostupne, tražiocu/podnosiocu zahteva dostavlja i obaveštenje o standardnoj proceduri koja je korišćena.

U slučaju kada organ javne vlasti iz tehničkih razloga nije u mogućnosti da informaciju o životnoj sredini dostavi u obliku ili formatu u kome je tražena, dostaviće je u drugom obliku ili formatu, uz navođenje razloga za takvo postupanje.

Organi javne vlasti su dužni da čuvaju informacije o životnoj sredini kojima raspolažu ili koje se čuvaju u njihovo ime, u obliku ili formatu koje je moguće lako reprodukovati i koji su dostupni preko kompjuterskih telekomunikacija ili drugih elektronskih sredstava.

Član 79

(Brisano)

Širenje informacija o životnoj sredini

Član 80

Organi javne vlasti su dužni da preduzimaju sve neophodne mere i obezbede da se informacije o životnoj sredini koje poseduju ili se čuvaju u njihovo ime aktivno i sistematski šire javnosti, posebno putem sredstava kompjuterske telekomunikacione i/ili elektronske tehnologije.

Organi javne vlasti su dužni da obezbede da informacije o životnoj sredini postanu postepeno dostupne u vidu elektronskih baza podataka koje su lako dostupne javnosti putem javnih telekomunikacionih mreža.

Organi javne vlasti su dužni da redovno ažuriraju i redovno objavljuju odnosno šire informacije o životnoj sredini, a posebno:

- 1) tekstove međunarodnih ugovora i sporazuma, kao i propise u oblasti zaštite životne sredine ili u vezi sa njom;
- 2) strategije, planove, programe i druga dokumenta koja se odnose na životnu sredinu;
- 3) izveštaje o sprovođenju propisa iz oblasti zaštite životne sredine, uključujući sprovođenje međunarodnih ugovora, strateških dokumenata, planova i programa u oblasti zaštite životne sredine, kada su ih organi javne vlasti pripremili ili ih čuvaju u elektronskom obliku;
- 4) izveštaje o stanju životne sredine;

- 5) podatke koji se dobijaju na osnovu monitoringa aktivnosti koje utiču ili mogu uticati na životnu sredinu;
- 6) dozvole i ovlašćenja za obavljanje aktivnosti koje imaju značajan uticaj na životnu sredinu;
- 7) ugovore koji su zaključeni u cilju zaštite životne sredine;
- 8) studije o proceni uticaja na životnu sredinu i procene rizika koje se odnose na činioce životne sredine, kao i odluke koje se donose u sve tri faze postupka procene uticaja.

Organ javne vlasti je dužan da bez odlaganja obavesti javnost putem sredstava javnog informisanja ili na drugi odgovarajući način o postojanju opasnosti po život i zdravlje ljudi, životnu sredinu ili materijalna dobra, bez obzira da li je opasnost prouzrokovana ljudskom aktivnošću ili je posledica prirodnih pojava.

U slučaju nepostupanja ili neadekvatnog i neblagovremenog postupanja u skladu sa obavezom iz stava 4. ovog člana, organi javne vlasti odgovaraju po opštim pravilima za naknadu štete.

Učešće javnosti u odlučivanju

Član 81

Javnost i zainteresovana javnost ima pravo da, u skladu sa zakonom, učestvuje u postupku donošenja odluka o:

- 1) strateškoj proceni uticaja planova i programa na životnu sredinu;
- 2) proceni uticaja projekata čija realizacija može dovesti do zagađivanja životne sredine ili predstavlja rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- 3) odobravanju rada novih, odnosno postojećih postrojenja;
- 4) izradi, izmeni, dopuni, pregledu i usvajanju planova kvaliteta vazduha, regionalnih i lokalnih planova upravljanja otpadom, odnosno planova upravljanja opasnim otpadom, nacionalnog plana za upravljanje otpadom, programa prevencije otpada, akcionih planova zaštite od buke u životnoj sredini, kao i plana zaštite voda od zagađivanja.

Učešće javnosti u pogledu strateške procene uticaja obezbeđuje se u okviru izlaganja prostornog i urbanističkog plana, odnosno drugog plana ili programa iz člana 35. ovog zakona na javni uvid.

Učešće javnosti u odlučivanju o proceni uticaja projekata na životnu sredinu sprovodi se u okviru javne prezentacije projekta i javne rasprave.

Učešće javnosti u odlučivanju o puštanju u rad novih, odnosno postojećih postrojenja sprovodi se u toku izdavanja dozvole za integrisano sprečavanje i kontrolu zagađivanja.

Vlada propisuje postupak učešća javnosti u postupku donošenja odluka o izradi, izmeni, dopuni, pregledu i usvajanju planova i programa iz stava 1. tačka 4) ovog člana.

Pravo na pravdu

Član 81a

Zainteresovana javnost u postupku ostvarivanja prava na zdravu životnu sredinu kao stranka ima pravo da pokreće postupak preispitivanja odluke pred nadležnim organom, odnosno sudom, u skladu sa zakonom.

Ograničenje učešća javnosti u odlučivanju

Član 82

Vlada može radi zaštite interesa odbrane i bezbednosti zemlje ograničiti učešće javnosti u donošenju odluka iz člana 81. ovog zakona.

VI EKONOMSKI INSTRUMENTI

Finansiranje zaštite životne sredine

Član 83

Republika Srbija, odnosno autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih ovlašćenja obezbeđuju finansiranje i ostvarivanje ciljeva zaštite životne sredine, u skladu sa ovim zakonom.

Sredstva za zaštitu životne sredine mogu se obezbeđivati i putem donacija, kredita, sredstava međunarodne pomoći, sredstava stranih ulaganja namenjenih za zaštitu životne sredine, sredstava iz instrumenata, programa i fondova EU, UN i međunarodnih organizacija.

1. Vrste ekonomskih instrumenata

1.1. Naknada za korišćenje prirodnih vrednosti

Član 84

Korisnik prirodne vrednosti plaća naknadu za korišćenje prirodnih vrednosti i snosi troškove sanacije i rekultivacije degradiranog prostora, u skladu sa posebnim zakonom.

Sredstva ostvarena od naknade iz stava 1. ovog člana, prihod su budžeta Republike i budžeta autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave, u skladu sa posebnim zakonom.

1.2. Naknada za zagađivanje životne sredine

Član 85****

(Prestao da važi)

Područja od posebnog interesa

Član 85a****

Na predlog ministarstva nadležnog za pitanja životne sredine, Vlada utvrđuje područja od posebnog državnog interesa u oblasti zaštite životne sredine.

Vlada propisuje kriterijume za utvrđivanje područja od posebnog državnog interesa iz stava 1.

Član 86****

(Prestalo da važi)

Član 87*****

(Prestalo da važi)

Član 88****

(Prestalo da važi)

1.3. Sredstva budžeta i međunarodne finansijske pomoći

Sredstva za finansiranje zaštite životne sredine

Član 89

Finansiranje zaštite životne sredine vrši se primenom načela "korisnik plaća", "zagađivač plaća" i načela "odgovornosti".

Sredstva za finansiranje zaštite životne sredine u Republici Srbiji obezbeđuju se iz sredstava budžeta Republike Srbije, budžeta autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, sredstava drugih država, međunarodnih organizacija, finansijskih institucija i tela, kao i domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica, fondova Evropske unije i drugih međunarodnih fondova, donacija, poklona, priloga, pomoći i dr.

Sredstva fondova Evropske unije iz stava 2. ovog člana koriste se za finansiranje projekata u skladu sa akreditovanim sistemom upravljanja fondovima Evropske unije.

Finansiranje infrastrukturnih projekata vrši se na osnovu jedinstvene liste prioriternih projekata, u skladu sa metodologijom za selekciju i prioritizaciju infrastrukturnih projekata.

1.4. Zeleni fond Republike Srbije

Zeleni fond Republike Srbije

Član 90

Zeleni fond Republike Srbije osniva se kao budžetski fond radi evidentiranja sredstava namenjenih finansiranju pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekata i drugih aktivnosti u oblasti očuvanja, održivog korišćenja, zaštite i unapređivanja životne sredine.

Budžetski fond se osniva na neodređeno vreme, u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Budžetskim fondom upravlja Ministarstvo.

Sredstva Zelenog fonda Republike Srbije

Član 90a

Sredstva za finansiranje aktivnosti iz člana 90. stav 1. ovog zakona obezbeđuju se iz:

- 1) apropijacija u budžetu Republike Srbije za tekuću godinu;
- 2) donacija i kredita;
- 3) drugih javnih prihoda.

Dodela sredstava

Član 90b

Sredstva Zelenog fonda Republike Srbije dodeljuju se korisnicima sredstava u svrhu finansiranja zaštite i unapređivanja životne sredine, a na osnovu javnog konkursa koji objavljuje Ministarstvo.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, sredstva Zelenog fonda Republike Srbije dodeljuju se korisnicima sredstava bez sprovođenja javnog konkursa u slučaju finansiranja aktivnosti iz člana 90v tač. 5a), 16) i 21) ovog zakona.

Korisnici iz stava 1. ovog člana su pravna i fizička lica sa sedištem, odnosno prebivalištem na teritoriji Republike Srbije koja ispunjavaju uslove za dodelu sredstava na osnovu javnog konkursa iz stava 1. ovog člana.

Ugovor o dodeli sredstava zaključuje Ministarstvo sa korisnicima sredstava.

Ministarstvo prati, analizira i vrši nadzor nad realizacijom projekata i korišćenjem sredstava.

Vlada propisuje bliže uslove koje moraju da ispunjavaju korisnici sredstava, uslove i način raspodele sredstava, kriterijume i merila za ocenjivanje zahteva za raspodelu sredstava, način praćenja korišćenja sredstava i ugovorenih prava i obaveza, kao i druga pitanja od značaja za dodeljivanje i korišćenje sredstava Zelenog fonda Republike Srbije.

Ministar propisuje bliže uslove za dodelu i korišćenje sredstava Zelenog fonda Republike Srbije.

Korišćenje sredstava

Član 90v

Korišćenje sredstava Zelenog fonda Republike Srbije vrši se u skladu sa zakonom, nacionalnim programom zaštite životne sredine i strateškim dokumentima, kao i listom prioritetnih infrastrukturnih projekata u oblasti životne sredine, i to za:

- 1) zaštitu, očuvanje i poboljšanje kvaliteta vazduha, vode, zemljišta i šuma, kao i smanjenje uticaja klimatskih promena i preduzimanje mera adaptacije, uključujući zaštitu ozonskog omotača;
- 2) sanaciju odlagališta otpada, smanjenje nastajanja otpada, ponovnu upotrebu, tretman, odnosno ponovno iskorišćenje i odlaganje otpada;

3) programe, projekte i druge investicione i operativne aktivnosti iz oblasti upravljanja otpadom, u skladu sa zakonom kojim se uređuje upravljanje otpadom;

4) uvođenje čistije proizvodnje za rad postrojenja i obavljanje aktivnosti, kao i za prilagođavanje zahtevima zaštite životne sredine;

5) tehnologije i proizvode koji smanjuju opterećenje i zagađenje životne sredine;

5a) za finansiranje nabavki bioloških, biotehničkih i hemijskih sredstava i preparata, potrebnih radi suzbijanja štetnih organizama (životinjskih, biljnih i dr.), njihovih zajednica i staništa, nosioca virusa, koji predstavljaju opasnost po zdravlje ljudi i životnu sredinu;

6) zaštitu i očuvanje biodiverziteta, zbrinjavanje povređenih, bolesnih, oduzetih ili zaplenjenih primeraka divlje flore i faune, uključujući aktivne mere zaštite kao što su reintrodukcija, repopulacija i održavanje staništa;

7) podsticanje održivog korišćenja zaštićenih područja;

8) unapređivanje i izgradnju infrastrukture za zaštitu životne sredine, posebno za zaštitu od buke, kao i za izradu strateških karata buke i akcionih planova;

9) podsticanje korišćenja obnovljivih resursa;

10) podsticanje ekološki prihvatljivog vida transporta;

11) podsticanje održivog razvoja, osim projekata unapređenja energetske efikasnosti;

12) operativni rad i dalji razvoj monitoringa i informacionog sistema;

13) unapređenje sistema informisanja o stanju životne sredine, praćenje i ocenjivanje stanja životne sredine, kao i uvođenje sistema upravljanja životnom sredinom;

14) podsticanje obrazovnih, istraživačkih i razvojnih studija, programa, projekata i drugih aktivnosti u oblasti zaštite životne sredine, uključujući i demonstracione aktivnosti;

15) finansiranje preventivnih mera radi sprečavanja udesa;

16) finansiranje interventnih mera u vanrednim okolnostima zagađivanja životne sredine, rekultivaciju i sanaciju zagađenog prostora u skladu sa članom 66. ovog zakona;

17) uklanjanje izvora jonizujućih zračenja iz radioaktivnih gromobrana i zbrinjavanje napuštenih izvora jonizujućih zračenja nepoznatog vlasnika, odnosno korisnika;

18) unapređivanje i izgradnju infrastrukture za zaštitu od jonizujućih i nejonizujućih zračenja;

19) rekultivaciju i sanaciju istorijskog zagađenja (jalovišta, industrijske deponije i sl.);

20) finansiranje programa ekološkog obrazovanja i jačanja javne svesti o pitanjima očuvanja životne sredine i održivog razvoja;

21) pripremu i sufinansiranje projekata koji se finansiraju iz pretpristupne pomoći Evropske unije u skladu sa članom 89. st. 3. i 4. ovog zakona, kao i nepredviđenih troškova vezanih za realizaciju tih projekata;

21a) sufinansiranje projekata koji se finansiraju iz međunarodne razvojne pomoći i drugih finansijskih izvora koji zahtevaju sufinansiranje;

22) finansiranje nacionalnih kontribucija u skladu sa ratifikovanim međunarodnim konvencijama i protokolima;

23) razvoj javno-privatnog partnerstva u aktivnostima zaštite i unapređivanja životne sredine;

24) finansiranje drugih aktivnosti u skladu sa zakonom.

Korisnici sredstava obavezni su da sredstva koriste namenski, na način i u rokovima utvrđenim ugovorom o korišćenju sredstava.

Ako korisnik sredstava dodeljena sredstva ne koristi na način i za namene utvrđene ugovorom, dužan je da nenamenski utrošena sredstva vrati u budžet Republike Srbije, a za nanetu štetu odgovara na način utvrđen ugovorom o korišćenju sredstava i u skladu sa opštim pravilima zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Sredstvima Zelenog fonda Republike Srbije mogu se finansirati/sufinansirati i programi, projekti i druge aktivnosti na teritoriji Republike Srbije za projekte iz stava 1. ovog člana, ako ih organizuju i finansiraju međunarodne organizacije, finansijske institucije i tela ili druga pravna lica, kao i ukoliko se organizuju i finansiraju kroz bilateralnu pomoć.

Vođenje evidencije

Član 90g

Ministarstvo je obavezno da vodi evidenciju obveznika plaćanja svih naknada u oblasti zaštite životne sredine.

Evidencija iz stava 1. ovog člana obavezno sadrži podatke o: iznosu naknade, dospelosti obaveze, obračunu kamate, izdatim opomenama i visini duga, postupcima prinudne naplate i druge podatke.

Obveznik iz stava 1. ovog člana je dužan da prijavi Ministarstvu i Agenciji za zaštitu životne sredine prestanak poslovanja, statusne promene i/ili promene delatnosti, promenu vlasništva, zakupa ili drugog prava obveznika, početak rada novog pojedinačnog izvora zagađivanja, kao i datum trajnog zatvaranja postojećeg izvora zagađivanja.

Prijavu iz stava 3. ovog člana obveznik plaćanja naknade je dužan da dostavi u roku od 30 dana od dana nastanka promene.

Ministar propisuje sadržinu, izgled i način vođenja evidencije iz stava 2. ovog člana.

Čl. 91-99**

(Prestalo da važi)

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave

Član 100

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave otvaraju budžetski fond u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Budžetski fond iz stava 1. ovog člana se finansira iz prihoda ostvarenih na teritoriji autonomne pokrajine, a za jedinice lokalne samouprave po osnovu čl. 85, 85a i 87. ovog zakona i drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Sredstva budžetskog fonda koriste se za finansiranje zaštite i unapređivanje životne sredine, na osnovu utvrđenog programa korišćenja sredstava budžetskog fonda koji donosi nadležni organ autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave u skladu sa akcionim i sanacionim planovima iz člana 68. ovog zakona, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Ministarstva o nameni korišćenja sredstava.

Izveštaj o korišćenju sredstava budžetskog fonda, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave dostavljaju Ministarstvu najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, odnosno na zahtev Ministarstva.

Ministar propisuje obrazac programa korišćenja sredstava budžetskog fonda i izveštaja o korišćenju sredstava budžetskog fonda, način i rokove njihovog dostavljanja.

1.5. Ekonomske podsticajne mere

Vrste podsticajnih mera

Član 101

Za pravna i fizička lica koja primenjuju tehnologije, proizvode i stavljaju u promet proizvode čiji je uticaj povoljniji od drugih sličnih, odnosno koji koriste obnovljive izvore energije (sunce, vetar, biogas i dr.), opremu i uređaje koji neposredno služe zaštiti životne sredine, mogu se utvrditi poreske, carinske i druge olakšice ili oslobađanja od obaveze plaćanja, pod uslovima i na način utvrđen posebnim zakonom.

Za potrošače koji organizovano vraćaju korišćene i neupotrebljive uređaje ili njihove delove, proizvode ili njihovu ambalažu, proizvođače plastičnih kesa - tregerica, operatere postrojenja za ponovnu upotrebu i ponovno iskorišćenje otpada, sakupljače i druge subjekte u sistemu upravljanja otpadom, mogu se utvrditi posebne podsticajne mere: podsticaji, subvencije, depoziti i njihovo refundiranje, pod uslovima i na način utvrđen ovim i posebnim zakonom.

Vlada propisuje vrstu, visinu, kriterijume, uslove i način dodele podsticajnih sredstava i klasifikaciju korisnika podsticajnih sredstava iz stava 2. ovog člana u svrhu dodele podsticajnih sredstava, uzimajući u obzir klasifikaciju operatera i drugih subjekata upravljanja otpadom propisanu zakonom kojim se uređuje upravljanje otpadom.

Korisnici podsticajnih sredstava IPARD fondova

Član 101a

Korisnici koji ostvaruju pravo na IPARD podsticaje iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja u obavezi su da ispune odgovarajuće uslove zaštite životne sredine.

Ministar i ministar nadležan za poslove poljoprivrede i ruralnog razvoja, sporazumno propisuju uslove iz stava 1. ovog člana, koje moraju ispuniti korisnici IPARD podsticaja.

VII ODGOVORNOST ZA ZAGAĐIVANJE ŽIVOTNE SREDINE

Obaveze pravnih i fizičkih lica

Član 102

Pravno i fizičko lice dužno je da u obavljanju svoje aktivnosti obezbedi zaštitu životne sredine, i to:

- 1) primenom i sprovođenjem propisa o zaštiti životne sredine;
- 2) održivim korišćenjem prirodnih resursa, dobara i energije;
- 3) uvođenjem energetski efikasnijih tehnologija i korišćenjem obnovljivih prirodnih resursa;
- 4) upotrebom proizvoda, procesa, tehnologija i prakse koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- 5) preduzimanjem mera prevencije ili otklanjanja posledica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- 6) vođenjem evidencije na propisani način o potrošnji sirovina i energije, ispuštanju zagađujućih materija i energije, klasifikaciji, karakteristikama i količinama otpada, kao i o drugim podacima i njihovo dostavljanje nadležnim organima;
- 7) kontrolom aktivnosti i rada postrojenja koji mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- 8) drugim merama u skladu sa zakonom.

Mere zaštite životne sredine iz stava 1. ovog člana pravno i fizičko lice obavlja samostalno ili preko ovlašćene organizacije.

Odgovornost za zagađivanje

Član 103

Zagađivač koji prouzrokuje zagađenje životne sredine odgovara za nastalu štetu po načelu objektivne odgovornosti.

Za zagađivanje životne sredine odgovorno je i pravno i fizičko lice koje je nezakonitim ili nepravilnim delovanjem omogućilo ili dopustilo zagađivanje životne sredine.

Obaveza zagađivača

Član 104

Zagađivač koji svojim činjenjem ili nečinjenjem prouzrokuje zagađivanje životne sredine dužan je da, bez odlaganja, preduzme mere utvrđene planom zaštite od udesa i sanacionim planom, odnosno da preduzme neophodne mere radi smanjenja šteta u životnoj sredini ili uklanjanja daljih rizika, opasnosti ili sanacije štete u životnoj sredini.

Ako šteta naneta životnoj sredini ne može da se sanira odgovarajućim merama, lice koje je prouzrokovalo štetu odgovorno je za naknadu u visini vrednosti uništenog dobra.

Odgovornost za štetu

Član 105

Zagađivač je odgovoran za štetu nanetu životnoj sredini i prostoru i snosi troškove procene štete i njenog uklanjanja, a naročito:

- 1) troškove hitnih intervencija preduzetih u vreme nastanka štete, a neophodnih za ograničavanje i sprečavanje efekata štete po životnu sredinu, prostor i zdravlje stanovništva;
- 2) direktne i indirektne troškove sanacije, ustanovljavanja novog stanja ili obnavljanja prethodnog stanja životne sredine i prostora, kao i monitoring efekata sanacije i efekata štete po životnu sredinu;
- 3) troškove sprečavanja nastanka iste ili slične štete po životnu sredinu i prostor;
- 4) troškove naknade licima direktno ugroženim štetom po životnu sredinu i prostor.

Zagađivač je dužan da pruži finansijske ili druge vrste garancija za obezbeđenje plaćanja naknade troškova iz stava 1. ovog člana, u toku i posle obavljanja aktivnosti.

Vlada propisuje vrstu garancija iz stava 2. ovog člana, visinu sredstava i vreme trajanja garancije koju obezbeđuju zagađivači.

Obaveza osiguranja

Član 106

Zagađivač čije postrojenje ili aktivnost predstavlja visok stepen opasnosti po zdravlje ljudi i životnu sredinu mora se osigurati od odgovornosti za slučaj štete pričinjene trećim licima usled udesa.

Naknada štete

Član 107

Svako ko pretrpi štetu ima pravo na naknadu štete.

Zahtev za naknadu štete može se podneti neposredno zagađivaču ili osiguravaču, odnosno finansijskom garantu zagađivača kod koga je nastao udes, ako takav osiguravač, odnosno finansijski garant postoji.

Ako je više zagađivača odgovorno za štetu nanetu životnoj sredini, a udeo pojedinih zagađivača nije moguće odrediti, troškove snose solidarno i posebno.

Pokretanje postupka za naknadu štete zastareva za tri godine od kada je oštećenik saznao za štetu i učinioca štete. U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za 20 godina od kada je šteta nastala.

Postupak pred sudom za naknadu štete je hitan.

Republika Srbija zadržava pravo na naknadu štete ako nema drugih lica koja imaju to pravo.

Shodna primena zakona

Član 108

Na pitanja o odgovornosti za štete nanete životnoj sredini koja nisu posebno uređena ovim zakonom primenjuju se opšta pravila Zakona o obligacionim odnosima.

VIII NADZOR

Inspekcijski nadzor

Član 109

Nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Inspekcijski nadzor vrši Ministarstvo preko inspektora za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: inspektor) u okviru delokruga utvrđenog ovim zakonom.

Autonomna pokrajina vrši inspekcijski nadzor nad izvršavanjem poslova poverenih ovim zakonom i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Jedinica lokalne samouprave vrši inspekcijski nadzor nad izvršavanjem poslova poverenih ovim zakonom i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Nadzor nad radom

Član 109a

Ministarstvo vrši nadzor nad radom Agencije za zaštitu životne sredine, organa nadležnih za zaštitu životne sredine autonomne pokrajine i nadležnih organa jedinice lokalne samouprave, kao i ovlašćenih pravnih lica, u vršenju poverenih poslova.

Prava i dužnosti inspektora

Član 110*****

U vršenju inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo i dužnost da utvrđuje:

- 1) da li se upravljanje, odnosno održivo korišćenje i zaštita prirodnih resursa i dobara vrši prema strateškim dokumentima i uslovima i merama utvrđenim u skladu sa ovim zakonom;
- 2) da li se sakupljanje ili stavljanje u promet divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova vrši u skladu sa propisanim uslovima;
- 3) da li se uvoz, izvoz i tranzit ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova vrši u skladu sa propisanim uslovima;
- 4) da li se sprovode mere i uslovi zaštite životne sredine u planiranju i izgradnji;

5) da li su ispunjeni zahtevi kvaliteta životne sredine i emisije;

6) da li su ispunjeni uslovi za rad postrojenja i obavljanje aktivnosti;

tač. 7)-8) (*brisane*)

9) da li se domaće ili uvezene tehnologije ili procesi primenjuju, odnosno proizvodnja i stavljanje u promet proizvoda, poluproizvoda i sirovina vrši u skladu sa propisanim normama zaštite životne sredine;

10) da li se primenjuju propisane zabrane proizvodnje i prometa određenih proizvoda i vršenja određenih aktivnosti;

11) da li se ekološki znak za proizvode, procese ili usluge koristi na propisan način;

12) da li se uvoz i izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač vrši u skladu sa ovim zakonom;

13) da li se uvoz, izvoz i tranzit otpada vrši u skladu sa ovim zakonom;

14) da li se sa opasnim materijama u proizvodnji, upotrebi, prometu, preradi, skladištenju i odlaganju postupa u skladu sa propisanim merama;

14a)***** (*prestala da važi*)

15) da li se sprovode Nacionalni program, akcioni i sanacioni planovi;

16) da li se sprovodi monitoring stanja životne sredine;

16a) da li je donet akcioni plan za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vode, sa utvrđenim rokovima za njihovo postepeno dostizanje i da li se postupa saglasno tom akcionom planu, u skladu sa članom 23. ovog zakona;

17) da li se vodi informacioni sistem i registar izvora zagađivanja životne sredine;

18) da li se sredstva fonda namenski koriste;

19) da li se sprovode obaveze iz ratifikovanih međunarodnih ugovora u oblasti zaštite životne sredine;

19a) identitet subjekta nadzora i drugih lica na osnovu lične karte, pasoša i drugih isprava;

20) da li se sprovode druge propisane mere i uslovi zaštite životne sredine.

Kontrolu uvoza, izvoza ili tranzita iz stava 1. ovog člana vrši povremeno republički inspektor na granici.

Ovlašćenja inspektora

Član 111*****

U vršenju poslova iz člana 110. ovog zakona inspektor je ovlašćen da:

- 1) naredi u određenom roku otklanjanje nepravilnosti u sprovođenju mera zaštite, rekultivacije i sanacije životne sredine pri korišćenju prirodnih resursa i dobara;
- 2) zabrani korišćenje ili upotrebu prirodnih resursa bez ili protivno saglasnosti na projekat zaštite i sanacije životne sredine tokom i posle korišćenja resursa i naloži sanaciju, odnosno preduzimanje drugih odgovarajućih mera zaštite u skladu sa članom 15. ovog zakona;
- 2a) naloži izradu projekta sanacije i remedijacije i sprovođenje sanacije i remedijacije u skladu sa članom 16. ovog zakona;
- 2b) zabrani sanaciju i remedijaciju bez dobijene saglasnosti na projekat;
- 2v) naloži da se donese akcioni plan za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vode, da se u njemu utvrde rokovi za njihovo postepeno dostizanje i da naloži postupanje saglasno tom akcionom planu, u skladu sa članom 23. ovog zakona;
- 3) zabrani unošenje i gajenje flore i faune inostranog porekla radi slobodnog naseljavanja u prirodi, a koje bi mogle ugroziti autohtone vrste i njihovo rasprostranjenje;
- 4) zabrani uništavanje ili oštećivanje divlje flore i faune i njihovih staništa;
- 5) zabrani sakupljanje ili stavljanje u promet divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova bez dozvole;
- 6) zabrani uvoz i izvoz ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova čiji je promet zabranjen međunarodnim ugovorima;
- 7) zabrani uvoz i izvoz ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova čiji je promet dozvoljen ako se vrši bez dozvole;
- 8) zabrani izgradnju i upotrebu postrojenja, odnosno kompleksa i obavljanje aktivnosti ako nisu ispunjeni propisani zahtevi i normativi u pogledu emisije i nivoa zagađujućih materija, ako nemaju odgovarajuću i ispravnu opremu i uređaje kojima se smanjuje ili sprečava emisija zagađujućih materija ili energije ili ako nisu preduzete druge mere i uslovi zaštite životne sredine;
- 9) zabrani proizvodnju i promet prevoznih sredstava koja ne ispunjavaju uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja;
- 10) zabrani ispuštanje zagađujućih i opasnih materija, otpadnih voda ili energije u vazduh, vodu i zemljište na način i u količinama, odnosno koncentracijama ili nivoima iznad propisanih;
- 11) (*brisana*)
- 12) zabrani rad, upotrebu ili korišćenje tehnologije, tehnološkog procesa, koje po odredbama ovog zakona nisu dozvoljene;
- 13) zabrani upotrebu ili korišćenje proizvoda, poluproizvoda ili sirovina koje po odredbama ovog zakona nisu dozvoljene;
- 14) naloži da se u slučaju sumnje određena tehnologija, skladištenje, tehnološki proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina ispituju u pogledu mogućeg štetnog uticaja na životnu

sredinu i privremeno zabrani njihovu upotrebu ili korišćenje dok se rezultati ispitivanja ne dostave na uvid;

15) obustavi rad uređaja dok se ne ispita efikasnost uređaja koji služe za uklanjanje ili prečišćavanje zagađujućih materija za koje nisu propisane granične vrednosti;

16) zabrani stavljanje u promet sirovina, poluproizvoda ili proizvoda koji nemaju vidljivu oznaku o mogućoj štetnosti po životnu sredinu;

16a) naloži dostavljanje Ministarstvu i Agenciji za zaštitu životne sredine podataka iz člana 90g stav 3. ovog zakona;

17) zabrani korišćenje ekološkog znaka protivno odredbama ovog zakona;

18) zabrani uvoz opasnog otpada, u skladu sa zakonom;

19) zabrani uvoz, izvoz i tranzit otpada suprotno odredbama ovog zakona i naredi da se vrati pošiljaocu;

tač. 20)-23)***** (*prestale da važe*)

24) naredi obavljanje monitoringa na propisan način;

25) naredi sprovođenje mera zaštite životne sredine, u skladu sa ovim zakonom;

26) zabrani raspolaganje sredstvima sa računa pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica na osnovu izvršnog zaključka;

27) uzima uzorke zemljišta, voda, otpada, vazduha preko ovlašćene organizacije;

28) u postupku prinudnog izvršenja rešenja izvrši pečačenje prostorija, postrojenja, odnosno kompleksa, opreme ili prostora zbog kojih je došlo ili je moglo doći do zagađivanja ili oštećivanja životne sredine, u skladu sa zakonom;

29) naredi izvršenje drugih propisanih obaveza u određenom roku.

Na rešenja inspektora iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Žalba iz stava 2. ovog člana izjavljuje se nadležnom organu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja i ne zadržava izvršenje rešenja.

Rešenje inspektora iz stava 1. tač. 6), 7), 19) i 20) ovog člana je konačno.

Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana može se voditi upravni spor.

Član 112

U vršenju poslova iz čl. 110. i 111. ovog zakona inspektor može privremeno oduzeti predmete, robu ili uređaje čija upotreba nije dozvoljena ili koji su nastali, odnosno kojima su izvršene nedozvoljene radnje.

U slučaju da je inspektor privremeno oduzeo robu koja je stečena protivzakonitom radnjom, a koja je podložna kvarenju ili se ne može na odgovarajući način zbrinuti ili ako njeno čuvanje zahteva veće troškove, prodaje se, na način utvrđen zakonom, a ostvarena sredstva prihod su budžeta Republike Srbije.

U vršenju nadzora nad primenom mera zaštite životne sredine inspektor ima i ovlašćenja i dužnosti utvrđene posebnim zakonom.

Član 113

Ako u toku vršenja inspekcijskog nadzora inspektor oceni da su pored povrede ovog zakona povređeni i drugi zakoni i propisi kojima se uređuju pitanja od značaja za zaštitu životne sredine ili pojedinog njenog dela, dužan je, pored preduzimanja mera za koje je ovlašćen, da obavesti drugi nadležni organ.

Drugi nadležni inspekcijski organ o preduzetim merama izveštava inspektora.

U slučajevima kada inspektor utvrdi takve povrede zakona za koje su istovremeno propisane i nadležnosti drugih inspekcijskih organa, obavezan je da, bez odlaganja, obavesti ministra kako bi se zajednički izvršio nadzor i preduzele odgovarajuće mere.

Član 114

Po žalbi na prvostepeno rešenje nadležnog opštinskog, odnosno gradskog organa, odnosno organa grada Beograd, koje je doneto u vršenju poverenih poslova rešava ministar.

Po žalbi protiv prvostepenog rešenja nadležnog opštinskog, odnosno gradskog organa sa teritorije autonomne pokrajine donetog u vršenju poverenih poslova rešava nadležni organ autonomne pokrajine.

Po žalbi na prvostepeno rešenje područne jedinice Ministarstva rešava ministar.

Po žalbi na prvostepeno rešenje nadležnog organa autonomne pokrajine, rešava ministar.

Po žalbi protiv prvostepenog rešenja Ministarstva, rešava Vlada.

Član 115

Inspektor ima službenu legitimaciju, oznaku i odgovarajuću opremu.

Ministar propisuje obrazac službene legitimacije, izgled i sadržinu oznake i vrstu opreme.

IX KAZNENE ODREDBE

1. Privredni prestupi

Član 116*****

Novčanom kaznom od 1.500.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice ako:

- 1) koristi prirodne resurse ili dobra, bez saglasnosti Ministarstva (član 15. stav 3);

2) ne izvrši remedijaciju ili na drugi način ne sanira degradiranu životnu sredinu (član 16. stav 1);

3) vrši remedijaciju ili na drugi način sanira degradiranu životnu sredinu, bez saglasnosti Ministarstva (član 16. stav 2);

3a) ne donese akcioni plan za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vode i u njemu ne utvrdi rokove za njihovo postepeno dostizanje (član 23. stav 3);

3b) ne postupa u skladu sa akcionim planom za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vode (član 23. stav 3);

4) sakuplja ili stavlja u promet određene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva, odnosno suprotno uslovima utvrđenim u dozvoli (član 27. stav 4);

5) prekogranični promet primeraka divlje flore i faune (uvoz, izvoz, unos, iznos, ponovni izvoz) i njihovih razvojnih oblika i delova vrši bez dozvole, odnosno isprave koju izdaje Ministarstvo (član 28. stav 2);

6) pri upravljanju opasnim materijama ne preduzima sve potrebne preventivne, zaštitne, sigurnosne i sanacione mere (član 29. stav 2);

7) izgradi i upotrebljava postrojenja, odnosno komplekse i obavlja aktivnosti ako nisu ispunjene propisane granične vrednosti emisije i nivoa zagađujućih materija, uslovi u pogledu opreme i uređaja kojima se smanjuje ili sprečava emisija zagađujućih materija ili energije, kao i ako nisu preduzete druge mere i radnje za obezbeđenje propisanih uslova zaštite životne sredine (član 40. stav 1);

8) ispušta zagađujuće i opasne materije, otpadne vode ili emituje energiju u vazduh, vodu ili zemljište na način i u količinama, odnosno koncentracijama ili nivoima iznad propisanih (član 40. stav 2);

9) primenjuje domaću ili uvoznu tehnologiju ili proces, odnosno proizvodi, skladišti i stavlja u promet proizvode koji ne ispunjavaju zahteve u pogledu životne sredine, odnosno zahteve kvaliteta proizvoda ili je tehnologija, proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina zabranjena u zemlji izvozniku (član 51. stav 1);

10) upotrebljava uređaje koji služe za uklanjanje ili prečišćavanje zagađujućih materija za koje tehnički zahtevi nisu utvrđeni tehničkim propisima suprotno članu 51. stav 4. ovog zakona;

11) uvozi opasan otpad (član 57. stav 1);

12) uvozi, izvozi ili vrši tranzit otpada bez dozvole Ministarstva (član 57. stav 3);

tač. 13)-15)***** (*prestale da važe*)

16) ne izradi ili ne realizuje sanacioni plan iz člana 66. stav 4. ovog zakona;

17) ne osigura se za slučaj štete pričinjene trećim licima usled udesa (član 106).

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana može se izreći novčana kazna u srazmeri sa visinom učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa, a najviše do dvadesetostrukog iznosa učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa.

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100.000 do 200.000 dinara.

2. Prekršaji

Član 117*****

Novčanom kaznom od 500.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) proizvodi i/ili stavlja u promet prevozna sredstva koja ne ispunjavaju uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja (član 40. stav 3);

2) (*brisana*)

3) na deklaraciji sirovine, poluproizvoda ili proizvoda ne upozori na zagađenje životne sredine i štetu po zdravlje ljudi koje sirovina, poluproizvod ili proizvod, odnosno njihovo pakovanje uzrokuje ili može uzrokovati u životnoj sredini (član 52. stav 1);

4) upotrebljava ekološki znak suprotno odredbama člana 53. ovog zakona;

tač. 5)-8)***** (*prestale da važe*)

9) vrši monitoring bez ovlašćenja (član 71. stav 1);

10) ne vrši monitoring i praćenje drugih uticaja na stanje životne sredine (član 72);

11) ne dostavlja podatke iz monitoringa na propisan način (član 73);

12) ne dostavlja podatke od značaja za vođenje registra izvora zagađivanja životne sredine na propisan način (član 75. stav 5);

12a) ne dostavi Ministarstvu i Agenciji za zaštitu životne sredine podatke iz člana 90g stav 3. ovog zakona;

13) ne omogući inspektoru obavljanje kontrole, odnosno ne postupi po rešenju inspektora (član 111).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći novčana kazna u srazmeri sa visinom pričinjene štete ili neizvršene obaveze, vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet prekršaja, a najviše do dvadesetostrukog iznosa tih vrednosti.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 25.000 do 50.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći i zaštitna mera zabrane vršenja određene delatnosti u trajanju do tri godine, a odgovornom licu da vrši određene poslove u trajanju do jedne godine.

Član 117a*****

Novčanom kaznom od 250.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako:

- 1) koristi prirodne resurse i dobra, bez saglasnosti Ministarstva (član 15. stav 3);
 - 2) ne izvrši remedijaciju ili na drugi način ne sanira degradiranu životnu sredinu (član 16. stav 1);
 - 3) vrši remedijaciju ili na drugi način sanira degradiranu životnu sredinu, bez saglasnosti Ministarstva (član 16. stav 2);
 - 3a) ne donese akcioni plan za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vode i u njemu ne utvrdi rokove za postepeno dostizanje graničnih vrednosti (član 23. stav 3);
 - 3b) ne postupa u skladu sa akcionim planom za postepeno dostizanje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u vode (član 23. stav 3);
 - 4) sakuplja ili stavlja u promet određene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva, odnosno suprotno uslovima utvrđenim u dozvoli (član 27. stav 4);
 - 5) prekogranični promet primeraka divlje flore i faune (uvoz, izvoz, unos, iznos, ponovni izvoz) i njihovih razvojnih oblika i delova vrši bez dozvole, odnosno isprave koju izdaje Ministarstvo (član 28. stav 2);
 - 6) proizvodi i/ili stavlja u promet prevozna sredstva koja ne ispunjavaju uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja (član 40. stav 3);
 - 7) na deklaraciji sirovine, poluproizvoda ili proizvoda ne upozori na zagađenje životne sredine i štetu po zdravlje ljudi koje sirovina, poluproizvod ili proizvod, odnosno njihovo pakovanje uzrokuje ili može uzrokovati u životnoj sredini (član 52. stav 1);
- tač. 8)-12)***** (*prestale da važe*)
- 13) vrši monitoring bez ovlašćenja (član 71. stav 1);
 - 14) ne vrši monitoring i praćenje drugih uticaja na stanje životne sredine (član 72);
 - 15) ne dostavlja podatke iz monitoringa na propisan način (član 73);
 - 16) ne dostavlja podatke od značaja za vođenje registra izvora zagađivanja životne sredine na propisan način (član 75. stav 5);
 - 16a) ne dostavi Ministarstvu i Agenciji za zaštitu životne sredine podatke iz člana 90g stav 3. ovog zakona;
 - 17) ne omogući inspektoru obavljanje kontrole, odnosno ne postupi po rešenju inspektora (član 111).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći i zaštitna mera zabrane vršenja delatnosti u trajanju do tri godine.

Član 118

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara ili kaznom zatvora do 30 dana kazniće se za prekršaj fizičko lice ako:

- 1) uznemirava, zlostavlja, ozleđuje i uništava divlju faunu, odnosno razara njena staništa (član 27. stav 2);
- 2) uništava, kida ili na drugi način pustoši divlju floru, odnosno uništava i razara njena staništa (član 27. stav 3);
- 3) sakuplja ili stavlja u promet određene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva, odnosno suprotno uslovima utvrđenim u dozvoli (član 27. stav 4);
- 4) izvozi ili uvozi zaštićene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva (član 28. stav 1).

Član 118a

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 dinara kazniće se za prekršaj roditelj, staralac, odnosno odgovorno lice u organu starateljstva, ako zbog propuštanja dužnog nadzora nad maloletnikom, maloletnik učini prekršaj iz člana 118. stav 1. tač. 1), 2) i 3) ovog zakona.

Član 119

(Brisan)

Član 120*****

Novčanom kaznom od 25.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu uprave, odnosno jedinici lokalne samouprave, odnosno organizaciji koja vrši javna ovlašćenja ako:

- 1) izda odobrenje za korišćenje prirodnog resursa ili dobra, bez saglasnosti Ministarstva (član 15. stav 1);
- 2) izda saglasnost na projekat sanacije i remedijacije koji je izrađen suprotno propisanoj sadržini projekata sanacije i remedijacije, bez sprovođenja propisanog postupka za davanje saglasnosti na projekat, suprotno propisanim uslovima za davanje saglasnosti na projekat, kao i bez propisane dokumentacije koja se podnosi uz zahtev za davanje saglasnosti (član 16);
- 3) izda dozvolu bez pribavljenog mišljenja organizacije nadležne za zaštitu prirode (član 27. stav 4);
- 4) izda dozvolu, odnosno ispravu bez propisane dokumentacije ili ne vodi registar izdatih dozvola na propisan način (član 28);
- 5) pripremi prostorni ili urbanistički plan bez uslova za obezbeđenje mera zaštite životne sredine iz člana 34. ovog zakona;

6) ne obaveštava javnost i ne donese akt o uvođenju posebnih mera u slučajevima iz člana 42. stav 1. ovog zakona;

7) (*brisana*)

8) ne vodi evidenciju izdatih potvrda radi uključivanja u sistem EMAS (član 44. stav 9);

9) (*brisana*)

tač. 10) i 11)***** (*prestale da važe*)

11a) ne donese akcioni, odnosno sanacioni plan (član 68);

12) ne vrši monitoring (član 69);

13) ne dostavlja podatke iz monitoringa na propisan način (član 73);

14) ne vodi informacioni sistem zaštite životne sredine (član 74);

15) ne vodi registar izvora zagađivanja životne sredine (član 75. stav 2);

16) ne postupa u skladu sa čl. 78, 80. i 81. ovog zakona;

16a) ne dostavi Ministarstvu i Agenciji za zaštitu životne sredine podatke iz člana 90g stav 3. ovog zakona;

16b) ne dostavi izveštaj iz člana 100. stav 4. ovog zakona.

17) i 18)** (*prestale da važe*)

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovornom licu u organu uprave, odnosno jedinici lokalne samouprave, odnosno organizaciji koja vrši javna ovlašćenja može se uz izrečenu kaznu izreći i zaštitna mera zabrane vršenja određenih poslova u trajanju do jedne godine.

Član 121

Za prekršaj iz čl. 117, 117a, 118. i 118a ovog zakona može se uz kaznu izreći i zaštitna mera oduzimanja predmeta koji su upotrebljeni ili namenjeni za izvršenje prekršaja, odnosno koji su nastali ili pribavljeni izvršavanjem prekršaja.

X PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 122

Pravna i fizička lica uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 123

Narodna skupština doneće u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona:

1) Nacionalnu strategiju održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara iz člana 12. ovog zakona;

2) Nacionalni program zaštite životne sredine iz člana 64. ovog zakona.

Član 124

Vlada će doneti, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, akt iz člana 43. stav 3. ovog zakona, a u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona akcione planove iz člana 65. ovog zakona, kao i program iz člana 69. stav 3. ovog zakona.

Do donošenja Strategije i nacionalnih akcionih planova, osnovu za korišćenje prirodnih resursa i dobara čine osnove prirodnih resursa (vodoprivredna, šumska, geološka, mineralno-sirovinska, pedološka, poljoprivredna, zaštita prostora i druge ekološko-prostorne osnove) kao posebni dokumenti o potencijalima prirodnog resursa, odnosno dobra koji se izrađuju ili inoviraju na osnovu utvrđenih ili procenjenih bilansa i drugih kategorija u skladu sa Prostornim planom Republike Srbije i drugim prostornim i urbanističkim planovima.

Član 125

Fond za zaštitu životne sredine počinje sa radom najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 126

Predsednika i članove upravnog i nadzornog odbora, kao i direktora Fonda, Vlada će imenovati u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Upravni odbor doneće statut Fonda u roku od 30 dana od dana imenovanja.

Član 127

Odredbe zakona i drugih propisa kojima se uređuje upravljanje prirodnim resursima i dobrima, kao i planiranje i izgradnja, a koje su u suprotnosti sa ovim zakonom neće se primenjivati.

Član 128

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primenjivaće se propisi doneti na osnovu:

1) Zakona o osnovama zaštite životne sredine ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 24/99 i 44/99);

2) Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 i 53/95).

Član 129

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi:

1) Zakon o osnovama zaštite životne sredine ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 24/99 i 44/99);

2) Zakon o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 i 53/95) osim odredaba kojima se uređuje zaštita vazduha, zaštita prirodnih dobara i zaštita od buke.

Član 130

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine

("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 43/2011 - odluka US)

Član 72[s1]

Akt iz člana 5. stav 3. i člana 18. stav 1. ovog zakona Vlada će doneti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Akt iz člana 51. st. 2. i 3. i člana 52. stav 7. ovog zakona Vlada će doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vlada će doneti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona:

- 1) Nacionalnu strategiju održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara;
- 2) Nacionalni program zaštite životne sredine.

Ministar će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti akte iz člana 4. stav 3, člana 5. stav 4, člana 7. stav 3, člana 20. stav 3, člana 22. stav 3, člana 26. stav 1, člana 29. stav 2, člana 30. stav 4, člana 31. stav 2, člana 32. stav 6, člana 35. stav 7. i člana 42. stav 4. ovog zakona.

Član 73*[s1]**

Jedinice lokalne samouprave dužne su da:

- 1) otvore budžetski fond u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem do 31. decembra 2009. godine;
- 2) usklade važeće propise o naknadi za zaštitu i unapređivanje životne sredine do 31. decembra 2009. godine.

Član 75[s1]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

***Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama
Zakona o zaštiti životne sredine***

("Sl. glasnik RS", br. 14/2016)

Član 33[s2]

Pravna lica i preduzetnici koji ispuštaju svoje otpadne vode u recipijent ili javnu kanalizaciju, osim postrojenja koja podležu izdavanju integrisanih dozvola, dužni su da donesu akcioni plan iz člana 6. ovog zakona, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Autonomna pokrajina, odnosno jedinice lokalne samouprave dužne su da donesu program zaštite životne sredine, akcione, odnosno sanacione planove iz člana 68. Zakona o zaštiti životne sredine u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 34[s2]

Propisi koji se donose na osnovu ovog zakona doneće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa na osnovu ovog zakona primenjivaće se propisi doneti na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 135/04, 36/09, 36/09 - dr. zakon, 72/09 - dr. zakon i 43/11 - US).

Član 35[s2]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", osim odredaba čl. 22. i 23. ovog zakona, koje se primenjuju od 1. januara 2017. godine.

***Samostalni član Zakona o izmenama i dopunama
Zakona o zaštiti životne sredine***

("Sl. glasnik RS", br. 76/2018)

Član 4[s3]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".